

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny felvételük's pontosan és jutányosan közöltetik.

October 1jétől dec. végéig terj. évnegyedi folyamára kettős testvér-lapunknak előfizetheti Budapesten boríték-talanul 2 ft. 40 krral, borítékosan 3 ft. 10 krral, postai küldésnél pedig: 3 ft. 40 krral pengőben minden kir. postán vagy szerkesztő hivatalunknál Pesten uri utca 453d. sz. a. Trattner-Károlyi ház első udvara első emeletén.

Jelenkor és Társalkodó szerkesztősege.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Primás-hg. halála; ki-nevezések és előléptetések. Igazmondás szüli a' hitelt. István cs. kir. főherceg's kir. helytartó körutja. Szatmár Bihar's A-radban. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Bars megye közgyűlése. Erdélyi országgyűlés.)

Külföld (Amerika, Portugália, Spanyolország, Anglia, Franciaország, Belgium, Dánia, Olaszország, mindkét Szicilia, Törökország.)
Ertesítő.

MAGYARORSZAG és ERDELY.

Kopácsy József Magyarors. hg.-primása, esztergami érsek'stb. elhunyt. Folyó 1847ki eszt. hazánkra háromszorosan szomorú emlékeztetvé lón. Januárban ugyanis a' nemzet általánosan kedvelt nagy nádorát siratók meg gyászavatala mellett; aprilben a' harcok bajnokát Károly cs. kir. főherceget kísérők örök nyughelyére, s' f. sept. hó 18dikán éjféli-utáni 3^{1/2} órakor szeretett ősz primásunkban vesztők el főbb polgáraink azon egyikét, kit tudomány's lángoló hon-szeretet, haza és fejdelem iránti buzgó hűség, magas-szoros szellem, példás élet, fénylő erények és számos utá-nozhatlan jellemtulajdonság tevének örökre emlékeze-tessé. —

Kora 73dik évét számlálá a' dicsőült magyar fő-pap, midőn az utolsó alkony meglepé. Ha ama szerény házi kört veszszük, mellyben született, s' ha innét ki-kisérjük őt egyházi és polgári pályáján egész oda, ho-va őt csillogó érdemei's az Isten kegyelme a' magyar anyaszentegyház fejévé meghitták: lehetlen, hogy leg-buzgóbb elismeréssel ne áldozunk a' nagy lélek érde-meinek, melly hazánk primásai közt a' legelső sorában fog a' történet lapjain tündöklenni.

Sokat vesztett benne koronás fejedelmünk mint leghűbb főtanácsosai egyikében, sokat vesztett a' haza, mellynek egyik első's csüggedetlen hivatalnok, tör-vényhozója volt, s' vesztett kiváltkép a' ma-gyar anyaszentegyház, mellyet kényes vi-szonyai közt dicséretes tapintattal biztos parthoz tudott vezetni's mellynek fáradhatlan apostola utolsó vér-lüktetéseiig lenni meg nem szűnt, legtöbbit végre alatt-valójá, mint az inségeskedő emberiség jótékony atyjá-ban's gyámolában.

De miként a' nemzetek sorsát intéző láthatlan kéz az elhunyt nagy nádorban vigasztalanul nem hagyá a' kérielhetlen sors által annyira hányatott hazát, véd-bástyát adván a' megdicsőültnek fiában: ugy éltet a' re-mény, hogy az üdveült primásunk elhunytá által egy-házunkon ejtett sérv a' jó fejdelem magas kegyelméből közbizodalmu és szeretetű férfinval fog begyógyít-atni. —

A' temetés tegnap sept. 22kén vala végbeme-nendő Esztergamban, hol elődeihez költözött. — Áldás és nyugalom enyhítse a' nagy hazafi's emberbarát porait!

Ó es. 's ap. kir. felsége a' zágrábi székes káptalanban a' köv. kanonokokat, u. m. Bierling Jánost éneklő kano-nokká, Hara musztek Józsefet esaszmai prépostá, Mi-hies Mihályt székesegyházi, Vukanovich Antalt du-bíci, Hochreithner Izidort kamarazi, Vukovich Mát-tét goriczai, Vukaszevich Antalt kemleki, Kelemen Mihályt vaskai, Krály Jánost esaszmai, P endelin Imrét urbóci, s' Roehich Ignácot turpólyai főesperesekké; végre Martinchevich Ignác nedelicsi plebánost, Sy-prák Pál bellecci plebánost és Moyses István bölcsész-tanítót a' zágrábi káptalan kanonokivá kinevezni legkegyelm. méltóztatott.

A' nm. magy. kir. udv. kamra a' pozsonyi k. sóhivatal-nál megüresült ellenőrködő mázsamesteri állomásra Szabó József szatmári ellenőrködő sómázsamestert, Bonay Imre bogrányi kamr. ellenőrt saját kérelmére hasonló tisz-ti-ménységben Szent-Andráson, Ruttner Ferdinand eddigi uszoki kamrai ispánt pedig szinte saját kérelmére a' Berze-veczy Flórián előléptetése által megüresült turja-remetei ka-mar. ispánságra helyezte

Az egri főkáptalannak egyik, ritka jellem's erények-kel tündöklő főpapja ragadtatott ki halál által az élők sorá-

bul. Ugyanis f. hó 14kén est 7 és 8 óra közt szenderült jobb életre hosszú máj és tüdővész következtében Ruttner Ferenc dulmi püspök és nagyprépost, munkás és igen becses éltének 75 évében. Ezen férfiú ritka türelmü ke-resztyéni békével szenvedé beteg ágyában kínos fájdalmat, mellyek közepett nem vala ismerősei közül egy sem ki'e' kínos helyzetében keresztyéni részvételt nem osztakozott volna, s' enyhülést nem kívánt volna. — Heves megye rendei minden pártkülönbség nélkül ritka tapintatú emberbarátú szereteténél fogva hozzája hosszúság évek során ritka's különös kegyelet-tel simulva viseltetének, mint egy ritka erényü emberbarát's jó hazafihoz és szeplőtlen jellemű főpaphoz; ezokból köz bá-naos részvételt kísérték hideg tetemeit is a' sírholba, f. hó 17kén. Nyugodjanak békében hamvai!! Emlékezete sokáig fen fog maradni minden ismerőseinek keblében; azon szá-mos ügyefogyott egri szegény, kiket évenként mindenkor, s' leginkább a' közelebbi mult inséges év szük tavaszon — sze-mélyesen alamizsnát osztogatva — láplált, lesújtottan keser-gi kora elvesztét annak, kinek életét mindennapi könyör-gésekben nesztori korra kívánták volna hosszabítani. Hát-rahagyott tömege halálutáni illetőségével együtt hirszerint csak 30 ezer flra megy, mert jövedelmei nagyrészt éven-ként szükölködők's ügyefogyottak gyámolítására szentelé, végintézetbeli hagyományai jobbadán ezek fölségelésére és kegyes alapítványokra vannak szánva, különösen mindazon templomok és parochiákra mellyekben lelkészkedett, emel-lett számos rokonairól sem feledkezvén meg.

Igazmondás szüli a' hitelt.

Hol vette magát a' magyar nyelvben e' szolgáló lélekre mutató példabeszéd „szólj igazat betörök a' fejed?” Ke-letről hoztuk e' vagmás valamelly nemzetől vetjük által? mellyel érintkezésbe jöttünk, mit inkább szeretnénk, de kitalálni ne tudom. Elég szomorú, hogy itt van, pedig nemesak nyelvünkben, hanem a' mennyire a' nagyobb többségről kell itélni, — nemzeti jellemünkben is, — mint Széchenyi István gr. is érinti Program-törvényeiben. — Azonban ha még csak annyit vétenénk az igazság ellen, hogy azt ki-mondani félünk — „tűrhető volna, de veszedelmesebb ha-junk az's bár ne okozná majdan vesztünket, hogy igazat nem mondunk” igazán nem cselekszünk, igazán nem élünk, s' őt sok szor ezzel, mint életrevalóság jeleivel kérkedni nem ártunk, vagy legalább hogy teszszük, nem szégyeneljük; nagyon könnyen meg-számlálható kivétellel. — Nem tulsz pedig, a' mit állítok, hanem szomorú igazság, mert láttam tokaji bor helyett ár-rultatni nem hegyaljai, láttam mint izzasztják gazdatársaim az usztatott juhot nyírás előtt, mint loesolják a' Pestre el-adásra szántzabot hogy dagadjon; mint rakják a' Pestre el-adásra viendő szénát, s' mint igazítják azt újra Pest alatt vagy a' külvároson, hogy a' szekérről üres legyen's leszoritva sehol, — mint rakják Pesten ölbe kalitkásan a' fát; mint veszik a' koresmárosok az apró butellát's töltik nem is nya-kig, — miként mérik a' mészárosok a' húst, — hogy lop-ják, a' kár pénz es a' kár robotos, napszamosok, s' őt a' eselések is a' dologtevő napot; — hogy nézi vagy hallja egyik földesur, mikép legeltetik eselédjei az ő állatit más birtokos társa földjén, miért a' eseléd néhol még kedvezést várhat; mint megyen a' jobbágy ekéjével barázdában a' nél-kül hogy fogatna; — és számtalan illyes az igazsággal össze nem férő tettet, mellyek mind azt mutatják, hogy ha hallottuk is, de gyakorlatba csak kevés veszi köztünk, ez egyetlen minden lehető esetre elégséges törvényét Meg-váltónknak: „a' mit akartok, hogy az emberek tiveletek cselekedjenek, ugyanazt cselekedjétek ti azokkal.” Mi már Krisztus előtt is törvénye volt a' jó embernek a' „quod tibi fieri vis” szerint. — Nem is a' keresztyéniséggel kezdő-dött az igazságnak mint főjónak tisztelete. — Már Dávid „boldognak mondja az embert életében, kinek családság nincs szívében's tettetés nélkül jár életében” s' másutt sze-rinte „az lesz az ur sátorának lakója, a' ki igaz életben jár, szól és szolgáltat igazságot” s' ismét másutt azt mondja hogy „az igaznak itt nyavalyája sokasul, de minden nyo-moruságból megmenti az Isten.” — A' rómaiaknál tem-ploma volt az igazságnak's Horác azert siratja Quintiliust, mert a' tisztá igazságnak's romlatlan hűségben páratlan; — Cornelius Nepos pedig arról dicséri meg nagy ember-t, mert tréfaból sem hazudott. — A' szentírás a' hazug-ság atyjának az ördögöt mondja, a' vétkek legnagyobbiká-nak pedig a' szentlélek ellen valót tartja, melly a' vallástan szerint, — legalább mint engem tanítottak, — nem áll

másban mint a' megismert igazságtól e' ltávozásba n. De mellőzvé a' vallást, maga a' szabad természeti bölcsé-szet három tárgyai, igaz, jó és szép között első helyre az igaz-zat tette. —

Mi tehát annak oka, hogy ezen mind a' pogányok mind a' keresztyének által isteni tiszteletre méltatott igazsá-got, mi magyarok, kik szinte keresztyéneknek valljuk ma-gunkat, úgy elhanyagoljuk, úgy elfelejtjük, mint ez min-dennapi életünkben tapasztalható. Ennek oka tudatlanság nevelatlenség nem lehet, mert nincs ember, kinek a' lelki-isméret az igazságot meg nem mondaná, ha soha nevelőt's iskolát nem látott is, s' bár mint szeretné az ember ma-gát szépitni's talán eredeti bűnnel mentegetni, — az i-gaztalanságnak nem lesz más oka, mint az erkölcsi romlott-ság, f é k t e l e n b ű n t e t e l e n s é g. — Világos zálo-got, nyilvános adósságot kereső, úgy nevezett fiscális cri-minalis pereink hosszú évekig tartanak, gyakran véget sem érnek's prima regula juris: si fecisti nega! Ezek mind az igazságra készített satyrák's minden a' vétkek által ki-kerülhetett büntetés új's mindig vakmerőbb bűnösöket te-nyészt, kiket e' humanizáló század naponként szaporit, mint-ha épen ez's nem az egyesek személy- és vagyon-bátor-sága lenne a' polgári társaság föladata! — Gondoskodunk a' tolvajról, gyilkosról, hogy az ártatlan polgárokköltségre jól ehessék ihassék's alhassék, és sokan azért buzognak, hogy a' világot se irtassék ki az életből, ki társaságunk ártatlan tagját megölte's ki tán mindnyájunkat kirabolni, vagy ölni kész, s' őt a' szegény csendbiztosra, szolgabíróra, ki a' tettét tagadó gonosztevőt, mikor néha kezébe kerül, a-zért hogy hazudik, megbüntette, kigyót békát kiáltunk's néhány philanthropiát ábrándozó szónok vagy írók tekinté-lye elég arra, hogy egész polgári társaság ártatlan tagjai él-tük és vagyonjokért nettegenek éjjel és nappal. — Igaz-ság é ez, kérdem? szeretném az összes magyar haza előtt votumra bocsátani, melly alkalommal a' legjobb, de mivel kelleltinél jobb, nem legigazságosabb ábrándozó szívű phi-lanthrop urak nagy minoritásban maradnának. — És ime ez igaztalanság talán kivételképen már nem erkölcsi rom-lottságból, hanem a' hideg eszen erőt vett betegségéből a' lágy szívnek származik. Azonban származzék akár honnan, elég, hogy ezt igaztalanságnak tartja tíz millió békés polgár, néhány, lehet száz vagy ezer ábrándozó philanthrop's ta-lán néhány ezer bűnösnek, kiknek javára van, ellenében is mégis létezni meg nem szűnik, ez az, mi keserit. —

Törvényinkben én bár eleget forgattam, — az egy incapacitáson kívül, — mi már megszűnt, más igaztalant nem találtam, kivált a' régiebbekben, mert a' meg nem váltott föld szabad adását megengedőről, a' kisdézmát eltör-lőről azt nem mondhatnám. Miből azt következtetem, hogy eleink durvábbak lehetnek külsejökben, de igazságosabbak, midőn kimondották, hogy ki mint kötelezte magát, úgy tar-tsa meg és senkinek a' más kárával gazdagodni nem sza-bad, mert ebből a' jóbíró mindenkor igazságosan ítélhet, — és ha nem úgy ítél, hiba nem a' törvényben, de az emberben volt; holott most a' legjobb bíró sem kerülheti ki az igaztalanságot, ha adóssággért exequálván az ujmód szerint valakit, — olly helyben licitál, hol készpénzért vevő nincsen, mert 30 váltó forintban is elveszi azon hold földet, a' miért legalább hat — de néhol tíz forint árendát is meg-adnak's ez már nem a' bíró hanem a' törvény hibája, melly szigorúság ugyan ugy látszik a' hitelnek nem árt, de árt az erkölcsiségnek, mert nem hártja el az uszort a' igy rontva az erkölcsiséget, melly egyedül szerezhette hi-telt ezen oldalról véve a' hitelnek sem lehet hasznára.

Nem is fog eszközteni törvény, — legyen az bármely szigorú, — egy nemzetnek, ollyan nemzetnek, mellynek erkölcsisége annyira süllyedt, hogy tagjai hazudni, csalni nem ártanak, s' őt sokszor az illy fortélyoskodással, mint e-szességgel kérkedni sem szégyellnek's azon szomorú hi-telen, mellyet némelylek szerint a' váltótörvény hozott létre honunkbani nem örülnünk, de sirnunk kell, ha látjuk, mint fojtogatja sorban magyar családinkat's ezekben, mert hisz belőlök áll, nemzetiségünket, olly aljas álnok családokra tárván tágas kapukat, mellyeknek ezredes évkönyveinkben nyomát a' váltótörv. előtt nem találjuk, mert e' hitel tanította

's tanítja folyvást az ujnak örülő ifjakat 's könnyelmű vénebbeket is olly kényelmeken, luxus-tárgyakon kapkodni, mikre a' hozzájuk hasonló sorsnak az előtt nem is számítottak 's boldogok lenni tudtak 's mikkel élhetősök nemcsak őket, kik kevésbé sirathatók, de ártatlan utódaikat és sokszor szerető barátaikat, rokonaikat juttatja koldusbotra. — És igaz hogy e' jót álló, elfogadó barátok, rokonok, szabadon vállalták el a' terhet magukra, mennyiben kezeiken bilincs nem volt, de tehetnek é mást, míg emberek és szeretet van bennök, minélkül a' jó ember nem is élhet, és jó é, igazságos é a z o l l y i n t é z k e d é s, m e l l y a' szeretetből, az emberiségből önként folyó tettekre olly gyász következtetést huz? — V a l ó b a n l e g f ö l e b b s u m m u s, summa injuria az illyen igazság, 's nekem igazságosabban tetszenek eleink, kik a' nota infidelitatis legnagyobb vétkek esetében is hagytak az ártatlan gyermekeknek haragni valót. — Igaz hogy az adósság nem vétkek mig igazi, de épen az a' váltóbeli adósság hibája, hogy nem igazi, hogy mindnyájan tudják, miszerint száz váltólevél közül kilenczvenre legalább, nagyobb summa van írva, mint az adott pénz, még pedig mennyivel! — még is túrjuk sőt törvényesnek tartjuk, a' mi világosan nem igazságos, és épen ez oka, miért nem kevésbbé érdemelének tekintetet az ártatlan feleség és gyermekek a' csődök esetében mint a' notáiban, — mert az olly apa, ki értékénél nagyobb adósságot csinál, a' notánál is nagyobb vétkek követ el, a' természet szent törvényeit gázolván 's lánczait szaggatván szélylyel a' váltótörvény paizsa alatt. — Vajjon volt é annyi csődper a' magyar hazában mindössze szent Istvántól kezdve, mint mióta hazánk váltótörvénnyel ellátott? És miért nem volt annyi eladósult ember? talán hitel nem volt! oh épen nem, mert hitel, — mi e' nevet megérdemli, — több volt mint most, — mig ötre hatra kapott százat, kinek fekvő birtoka 's maga rendes volt, de többet nem kapott senki mint fekvő értéke lenni látszott, sőt egészen annyit sem, minél fogva bukás esetében mind a' hitelező ki volt fizetve, mind a' családnak maradt valamije, mi mindenesetre igazságosabb volt mostani állapotunknál, midőn a' hol esőd út ki, ott sem a' hitelezők kifizetve, sem a' bukott család ártatlan tagjai ellátva nem lesznek, igen igen ritka esetet vévén ki, minőt én legalább még egyet sem láttam. —

Ugy látszik azonban, hogy ezek értekezésemben, mellynek inkább az igaz, — verum, — mint a' igazságos, — justum, — akar lenni tárgya, — nem tartoznak; — de ne felejtjük, h o g y é p e n a z é r t t ö r t é n i k m e g a z i g a z s á g t a l a n — injustum, — mert a' váltókiadáskor a' nem igaz — falsum, — megtörténhetett, sőt mint mindnyájan tudjuk, száz közül legalább kilenczven szer meg is történt valósággal. — Megtörténik pedig a' falsum, a' nem igaz, mire aztán a' nem igazságosnak a' váltót, szigor szerint megtörténnie kell, azért, mert a' kölcsönvevő vagy emberi gyengeségén erőt vett korlátlan vágyai kielégítésére, vagy az executiótól rettegő álszemérből, a' hitelező pedig nyereségvágyból, mi szinte emberi hibánk, vagy mi már vétkeis, uzsorásindulatja kielégítésére, — hazudni mind a' kettő igen kész, — itt vagyunk a' themánál, miszerint az igazi hitel, — mi e' névre érdemes, csak az igaz mondásnak, az igazságnak, e' mind a' pogányok mind a' kereszténynek által istenített érnének lehet következtvénye és sehol ott, hol a' hazugság csalárdság büntetetlen lábra kapott és divatoz, nem virágozhatik föl. —

Rendelkezett ugyan a' törvény 's vannak tisztviselők, kik dicsérendő szigorúsággal ügyelnek a' foganatba vételre, miszerint a' hamis váltókészítők e' hon lakosi minden osztályból naponként elzártnak s már ez is jobb annál, mintha még ez is lenne nézve; azonban a' váltókkal behozott vétkek legtöbbször k i n e m p u h a t o l h a t ó; mert ha maga írta a' váltót, kinek neve alatt a' van, ugy, ha a' kapott 1000 forint helyett 10 ezer van is belé írva, azért sem a' kölcsönadó sem a' vevő meg nem büntethető. — Régi kötelező-leveleinkbe ha előttező (coramisans) tanu nem volt, ki a' pénzzámlálást bizonyította, és a' kölcsönvevő a' bíró előtt tagadta a' pénzvételt, köteles volt a' hitelező a' numeratiót (péncz-lefizetést) bebizonyítani, mert számított a' törvényhozó mind az emberi gyöngeségekre, mellyekből nagyon sokszor az eladósodás származik, mind az uzsoráság soha ki nem irtható vétkére a' nyereség után természet szerint vágyó embernek, és igyekezett annak, tölle tethető módon gátot vetni, és bár egészen megakadályozhatni nem tudta, még is kívánta tenni azt, a' mennyire tehetné, 's bizony ha igazak akarunk lenni, hogy a' váltótörvény előtt, sem annyi kölcsön adott pénz el nem vészett, sem annyi adósságot kifizetni nem bíró ember nem létezett, ha azon egyenesen a' hitel könnyítésből sarjazó mindentféle fajta a' családi vétkeknek tekintetbe nem vennők is, mellyekkel hazánkat bemocskoltuk, erkölcsiségünket pedig, melly különben az előtt sem volt fenső fokon, végső süllyedésre juttatjuk. Pedig milly aggályos ez erkölcsi métegy, mert látván a' becsületes ember naponként sok olly urat,

ki mindenét elvesztegetvén esőd alá jutott, még azután, mikor látszólag semmije nincs is, folyvást uri módon élni, sőt néha, mert erre is elég példa van, még nagyobb fényt üzeni, ha csak kis hajlama van is a' szemtelenségre, vagy nincs kifejlödvé becsületérzése, — maga is jöremény fejében adósság-csináláshoz lát, mig szinte ő is megbukván az urakból lett pénz-műklerek számát fogja szaporítani, melly már aligha nem nagyobb Pesten a' prókátorok számánál, bár ez is elég nagy! — Ezen nyírott bajszu, pápaszemes emberek, váltókkal tett zsebekkel járnak kivált vásárkor Pesten fogadóról fogadóra, a' már kelepeztébe vergődő könnyelmű magyar földbirtokos nemesség váltóit ismét a' másik vásárig, még egyszer ollyan tőkéért, mint már a' váltón van írva, prolongálni és tenyésztk köztök a' hazugsági hajlamot sokkal nagyobb sikerrel, mint mi szegény földmivelők termékeinket szaporítani képesek vagyunk.

Biz édes magyar hazánk fia! mig ezen ördögök, — mert a' hazugságot ok tenyésztk, — nemcsak a' törvények szigorú büntetését nem rettegik, hanem szintolly fölemelt fővel járnak mint az igaz keresztényen, kibin szeretet lakozik, sőt mig mindnyájan társaságunkba veszszük őket, és szépet teszünk udvarolgatunk nekik, mert hisz mindnyájan adósok 's lekötöztettek vagyunk, 's így a' hazugságot, e' minden vétkek vagy elópostáját vagy követőjét kiirtani nem igyekezzünk és az igaznak nem emelünk oltárt szívünkben 's ennek mindenkor követése szóban 's tettben nem lesz élünk sinormértéke, addig a' hitelre, melly csak a' szigorú erkölcsiség 's igazságszeretnek lehet következtvénye, számot nem tarthatunk, ha megannyi szóbeli pert váltó-törvényt alkotunk is. — Ha így maradunk, a' mint most vagyunk 's a' jövő országgyűlés pénzüszonyainkat jobban nem rendezzi, nevezetesen csekély véleményem szerint: a' szóbeli pert, melly váltig elég, nemcsak meghagyja, de még a' zálogba adandó jószágokra is kiterjeszti, ellenben a' pénzbeli végrehajtások újformáját eltörli és régi formáját az executiónak rendezzi újra, elzárván utját a' becsülő vagy becsületes csempészkedésnek, a' váltótörvényt pedig egyedül az ingó javakból álló kereskedőkre szorítja, — eltengehető még kevésbé Magyarország 's a' nemzet, de csak kevés időig, mert a' magyar nemes családok után, mellyek már, nagyon kevés kivétellel, most is igen el vannak adósodva, jönnek a' magyar parasztok, még pedig nem a' földmivelők, kik már a' váltózást elkezdették, de még a' parasztorok is, mert hisz a' gyapjuszedő zsidóknál akármennyi váltólevelet láthatni juhászokéit, min a' magyar urakat nevetni láttam és hallottam, pedig ez nem neveltség, hanem méltó hazafiai aggodalom tárgya, mert ezuton a' magyar nemzetnek el kell veszni, és a' jeruzsalmi királyság czime nem fog maradni pusztá czim, — de szomorú igazsággá válik.

S z ü e s A b r a h a m.

ISTVÁN KIR. HELYTARTÓ FŐH. Ö FENSÉGÉNEK KÖRUTJA. A' pest-szolnoki vaspálya-vonalnak folyó évi september hó 15-én történt megnyitása után, miután a' fensége a' hevesmegyei fényes küldöttség által ugyanott üdvözlötett 's a' pestmegyei kísérelő küldöttségtől elvált, utját folytatá, 's még azon nap a' jászkonok székhelyére Jászberénybe megérkezett. — Midőn a' jászági határhoz ért a' fensége, a' jászok kapitánya vezérlete alatt küldöttségtől fogadtatott, beljebb a' városi tanács küldöttéi üdvözlék a' magas vendéget, majd a' város kapujánál Nagykunság kapitánya 300 szalás jászkonból álló banderium és küldöttséggel fogadá a' főherceget, jeles alkalmi beszédet mondván, mire a' fenséges helytartó a' nép zajos éljen-rivalgási közt magyarul válaszolt, válasza végén a' jászkonok lelki örömeire megemlítvén, mikép ő nemcsak grófjok, de jó birákjok is leendő a' h u j á s z k u n o k n a k. A' főkapitány által rendezett lakománál a' Lehel-kürtbe helyezett pohárból a' jászkon haza boldogságaért áldomást imi méltóztatott; a' néptől pedig illy ritka alkalmakkor szokásos ajándékokkal tisztelt meg. Este a' város ki volt világítva; másnap pedig a' levéltárt és dolgozó-intézetet tekintvén meg a' fensége, miután a' nevérol czimzett kórház alapkövét letévé, búcsút vévén a' vendégszerető jászkonoktól, utját Heves felé folytató. —

KASSA sept. 6kán 1847. Több nap óta élénk készüléteket lehet látni városunk körében 's valamint idő-kor-mosított épületink kifestése, sétaterek átalakítása, országutak, hidak és faalkotványok építetése mint megannyi készületek fajai eddig ritkán láttatnak 's nagyszerűek valának, ugy hittük a' várt vendég nem mindennapi 's e' mellett nagy is leendő. 50 évvel ezelőtt egy nagyszerű ünnepély történetének fölélesztéséből azt hinné az ósz, hogy a' készülöben levő szintazon hős leendő; 's ha az ujjászületés olly szemlatomást alakulna jól látó szemünk előtt, e' hiedelemben minket is megerősítene, hogy ezelőtt 50 évvel hasonló tiszteletben részesült végtelenül gyászolt Józsefnádorunk, méltó 's az öregek állítása szerint reá alakjában is hasonlító fiának István fő herceg kir. helytartónak folyó hó 4kén

délutáni 4 órájában a' sokaság örömköny 's rivalgásai között történt ünnepélyes megelenése. "Ezután az elfogadás 's ott mulatás képei rajzolásaoh fog érdemes tudósítónk 's minthogy ez ecséttés két rendű tudósításinkból már ismételtes, a' jelen közleményből csak az azokban futólag érintetteket emeljük ki.

Illyen többi közt a' következő rajz: a' 80 pompás terítékű püspöki bőjteles ebéd végeztével a' színházi közönséget szerencsésíté ő fens. látogatásával, hol hosszas éj-jenek után a' kassai nőegylet által rendezett hangverseny 's kassai polgárok gyermekeiből alakult ballettel tisztelték meg, mellynek szóbeli magyarázata következtében öszpontosult, a' szinpad felső Magyarország egyik vidéke gyanánt kies völgyet képez. E' völgy hátterében a' Kárpát bérec-csucsait ábrázoló kőszirtok látszanak. — A' szirtok egyikéről vízuhatag gördül a' mélyiségekbe. Pannónia egy sziklára támaszkodik, szellemi személy előtt Magyarország szürke multja és derült jelenéből történelmi képek vonulnak el, mellyeken gyönyörködve mereng. A' látványtól áthatottan föláll, örömet 's lelkesedését alkalmas tagmozdulatokban fejtgetvén, mintha mondaná: „ernyedetlenül lengendem körül e' népet, magasból hintvén áldásimat reá, örök fiatal erőben fogom utain vezérteni, szükségseiben segíteni, veszélyeiben védelmezni. Jelenjete meg parancsim serény végrehajtói, ti felső Magyarország vidékin örködvé lakó nemtők, jelenjete meg. Zengjünk hálaladt az örökkévalónak, a' király 's népének ótal-mazásaért! — A' nemtők megjelenvén, Pannóniával haladó csoportokká alakulnak. Az alatt kél a' nap 's a' keleten borongó felhők sűrű fátlyolán diadalmasan keresztül törő sugarak magasatos örömmünetet hirdetnek. Pannónia keletre nézvéen örvendez 's figyelmet ébresztőleg eképen folytatja néma előadását: „örömmel derül reánk, az ohajtvá várt kir. helytartó vidékünkre érkezett, ezen nap emléke örökké áldásban maradand köztünk. Clio évlapjain arany betűkkel fognak ragyogni eseményei. Emeljünk sziveinkben emlékeztetere hálaoltárokat, 's ünnepeljük vig tánczainkkal. — (Erre következik Pannónia és a' nemtők táncza) Táncz végével nemzeti induló kezdetik. Pannónia arra fordítván figyelmét, — megállapodik, vizsgálódva tekintget körül 's hirtelen újabb örömtől sugárzó arcczal a' nemtökhöz fordulván, némán folytatja: „ez népem, — szeretett népem, — 's ismét a' táj felé irányzott taglejtésekkel nyilvánítja: „jertek kedvesim, barátim, üdvözlöllek, áldalak 's adományim legdicsőbbikével örvendeztetlek meg benneteket. — Ezeket elvégezvén a' nemtökhöz együtt a' háttérfelé vonul. Megérkezik most ünnepélyes menetben a' kir. helytartó elibe készülő 's hódoló tiszteletnek méltóképen kimutatása végett egyesült díszes csoport: megyei és városi zászlókkal ellátott ifjak, 's több az ünnepelőkhez csatlakozott egyed lép teljes ünnepelésben egymásután szinpadra 's megállapodnak. Megjelenvén ezek után az abaui nemes, kéri az ünnepelők, hogy egyesülvén vele mindnyájan állapodjanak meg abban: miszerint a' szülőföldjökön megjelent magas vendég iránti hódolatok nyilvánítása előtt, őseik szokása szerint a' szabad ég boltozata alatt fogadjanak holtiglan szeretet 's hűség a' királynak és kir. helytartónak. Ezen sziveit vonalma szentí fölszólításnak engednek az ünnepelők és fogalmaikat buzgó hűvel kezeibe letévén tovább haladni készülnek. Ekkor Pannónia a' nemtökhöz elölépven, az ünnepelők csapatot letartóztatni ügyekszik. De ez a' nemes ifjú által mindennemű késedelmezés kerülésére intetvén, hódolata tárgyát felkeresendő, megindul. Pannónia tehát marasztalást foganatosítandó, azon bizottsággal bírja türelemre az ünnepelők, hogy ohajításuk céljához már elértek. És mindnyájok figyelmét a' bérci vízuhatag szemlélésére vezérelvén, a' nemtökhöz együtt eltávozik. A' vízuhatag tükrében tünik föl Pannónia és a' nemtöktől környezve kir. helytartó ő fens. arcképe. Az ünnepelők örömtelvé közelednek 's tiszteletteljesen hódolnak, 's ezzel az ábrázolat bevégezteték.

Másik rajz a' város által adott tánczmulatságban megjelenté ő fenségeknek. A' mulatság teremei: a' casino tereme 's az erre elkészített sétatér, mellyre a' terem erkélyéről két oldalra lekanyarodó kényelmes lépcsők vezettek. Itt ő fenséget alkalmunk vala látni mint bájlolva leereszkedő, könnyed nyájas társalgót; kedvéért többnyire magyarcsárdások zengvén annak kedvederítő váltózatoshangjai mellett a' körülötte levők által is rögtönzött csárdáson magas tetszését nyilvánítván a' terem egy örömjajos éjjenné varázslotta 's erre a' mulatozás olly fesztelen, olly vig, olly élénk leve, millyen lelkét csak tölle kaphatá. Végre mint minden örömmel a' kéréllhellen idő és sors végire jár, ugy ez sem tarthatván örökké, vagy három órai mulatozás után mintegy éjjelutáni egy óra tájban ő fensége a' keblekben kék és bánattal vegyült érzelmeket hagyván haza kísértetett. A' környékből betódult mint a' városi uri és pórnépek sokasága ő fenséget mindenütt, bárhova fordult, kísérvén határtalan örömet szünte-

leni éljen
simább
volt a' g
ta; egy v
Eg
ünnepély
takor az
rábbisz
gének sz
9kén a
dása utá
irányult
ispánján
huszonn
nél delu
a' fényes
Károlyi
rendezet
dult, ho
valgási
ban meg
letti kül
főispánh
kir. hely
ki, hely
mi ez al
mire ő
merjük
hazában
tek, leg
ván a' l
számosa
nak ben
mulatott
clerust,
és Felső
grófi ud
a' maga
vagyó sz
hangjain
gr. ő ml
fensége
épült n
óránál t
ruhás t
rechen f
szürend
ő fensé
tak fel.
Ő
rábbi sz
vetkező
F
ség kísé
zönség,
születés
sel elkö
rüeni m
fens, ve
lendő sz
dégeltet
estve tá
nep 's u
születek
mellyen
N. Zerén
vén, test
székváro
érkeztér
Cs. P. d
polgári
kísértete
üdvözöl
tottnak j
a' bemen
ség, ren
megyei
derium;
örömsz
egész a'
grófi n
zettetett
deit föis
beszéd
nek szül
munkála
hazája
Ez nap n
gadá el
órákor

leni éjlekenben hangoztatá, a' nemes magasztaltság a' legsimább rendtartásban mutatkozott; a' sok ezer főben egy volt a' gondolat's az ő volt; egy volt az akarat's az őt akarta; egy volt a' kívánat's az ő neki kívánt. H. M.

Eger, Miskolcz, Kassa, Ujhely, Berkesz 'stb. utazási ünnepélyeit, melyek ő fenségének arra történt átvonulatakor az örvendő nép által tiszteletre rendezettek, korábbi számunk adák most helyen röviden érintjük ő fenségének szatmár- bihar arad és baranyai fogadtatását. Sept. 9kén a' N. Lónyáról, hol Bereg rrei tisztelgésének elfogadása után villás reggeliben részesült. Szatmármegye felé irányult útjában ő fenségét nemes Szatmármegye első alispánjának vezérlete alatt számos tagból álló küldöttség huszonnégy banderlista kíséretében Vitka határhelység-nél délutáni 5 óra tájban levén szerencsés üdvözleni, innét a' fényes menet Ecsed város felé tartott, hol ő fensége gróf Károlyi György ő mgáltól fogadtatván, annak kastélyában rendezett rövid estebéd után a' megye székvárosa felé indult, hova is derék éjben a' sűrű néposport zajos örömrivalgái közt megérkezvén 's Károlyi György gróf várakában megszállván a' megye másodalispánja szónoklata mellett küldöttség üdvözlését fogadta. Másnap a' megye színe főispánhelyettes ő nsga vezetése alatt levén szerencsés a' kir. helytartónál megjelenhetni, szónok fejtegeté az örömet, mi ez alkalommal a' rr. 's az özszeses nép keblét dagasztja, mire ő fens. köv. válaszolt „uraim üdvözlem önöket, mi ismerjük egymást, hisz én is önökkel azon egy édes magyar-hazában születtem és neveltettem, melynek hogy fia lehetek, legfőbb büszkeségem.“ Ezután meleg szavakkal ajánlván a' legjobb fejlődést a' rr. hűségébe, némelyeket a' számosan megjelentek közül a' vezérő elnök által magának bemutatván, velők főlörai élvezetdus társalgásban mulatott. Majd szatmári püspök ő exclja vezetése alatt a' clerust, ns Kővárvidéke küldöttségét. Szatmár kir. 's Nagy és Felsőbánya bányavárosok követségét fogadta, ezután a' grófi udvarban felállított banderium megtekintésére ment a' magas vendég; hol a' számosan özszevgyült, és őt látni vágyó vidéki mindkét nembeliéktől a' szeretet legőszintébb hangjain fogadtatott. Délután őt óra tájban Károlyi György gr. ő mgla teremében mintegy kétszáz teritékű asztalnál ő fensége a' hű magyarok közt ebédét végezvén, 's az újan épült nagyszerű táncteremben népes mulatságban két óránál tovább jelen levén, másnap korán reggel az egyenruhás tisztelgő testőrség és banderium kíséretében Debreczen felé indult, magával vivén a' szatmári nép soha meg szünendő szeretetét, háláját, Piskoltnál a' szatmári kísérek ő fenségétől elbucszván, a' hajdukerületiek által váltattak fel. —

Ő fenségének a' debreczeniek általi fogadtatását korábbi számunk már közlé, a' nagyváradi ünnepélyt következő számunk adandja.

Folyó hó 13kán érkezett ő fensége a' bihari küldöttség kíséretében Aradmegyébe, hol a' megyei és városi közönség, mivel tudomás szerint ő fensége épen köztük tölti születésének 30dik évnapiját, közös hatósági megegyezéssel elkövetének mindent e' ritka napnak minél nagyobb szerüeni megünneplésére. Előre is megállapított: hogy a' fens. vendég üdvözölhetése 's láthatása végett oda sereg-lendő számos vidéki 's honbeliek a' nap emlékérei megvendégeltetésök végett 300 teritékre közaszlat rendeztessék, este táncmulatság nyolcszáz személyre, legyen népün-nep 's uszszék fény és örömben az egész város. Illy előkészületek közt érkezett el a' fennevezűk szerencsés nap, mellyen a' megye első alispánja vezetése alatti küldöttség N. Zerénden a' fenséges látogatót a' bihari kísérekől átvevén, testőrök és sok fényes nemes ural kisérte őt a' megye székvárosa felé, mellynek határához délutáni 5 1/2 órakor érkezvén a' város tanácsa által üdvözöltetett, hol előfogata Cs. P. derék angol lovaival váltván fel egy század lovas polgári őrsereg előlovaglása mellett a' város éjszaki részeig kísértetett, itt B. J. a' nsi fényes banderium kapitánya által üdvözöltetvén a' magas vendég megengedé, sőt szívesen látottnak jelenté Arad nemességét a' bevonulásnál. Körülötte a' bemenetelt kísérte az aradi postamester, városi legény-ség, rendőri biztosság, egy század lovas polgári őrsereg, megyei lovaslegények 's végre a' hintó körül a' nemesi banderium; városha érvén itt minden ablakról nemzeti színi örömszálók lobogtak, a' nép üdvözölég y et harsogott egész a' gr. Forray-házig, hol ő fensége leszállván a' nm. grófnő által fogadtatván szállására vezetett, hol rövid várakozás után Aradmegye özszes rend-deit főispánhelyettesi vezérlet alatt fogadta, 's az üdvözölő beszédre kijelenteni méltóztatott, miként: „e' magyar földnek szülőtte levén ezt ismeri honának, és ha vele közre-munkálандnak a' rr., biztosan reméli, hogy egész életét hazája 's nemzete felvirágoztatására szentelhetendi.“ — Ez nap még Arad városa és polgárságának tisztelgését fogadta ő fensége. Következett a' kivilágítás, mellyet 9 órakor ő fensége a' főispáni helyettes és polgármester,

úgy a' nemesi banderium és polgári őrsereg őrnagya 's kapitánya kíséretében megtekintvén, aziránt magas tetszését méltóztatott kijelenteni.

Másnap 14én 35 álgyudurránásra — mint jeladásra a' helybeli aradmegyei és városi küldöttségek egyesülve a' szomszéd Békés és esanádmegyei követségekkel ő fensége szállása felé indultak, hova megérkezvén a' esanádi megyés püspök és clerusa kíséretében harangzugások közt, ő fensége hű magyarjai közt megjelent, 's a' sz. háromság szobrához állított sátor alatt számára készített helyet elfoglalván misét hallgatott, mellynek végeztével a' nmélt. püspök által a' sátor széleig kísértetvén, ott kezét szorítva egymástól elváltak; ezután a' polgári őrsereg felett tartott ő fensége szemléte; majd ns Békés és Csanádmegyék küldöttségét fogadván ő fensége, a' 300 teritékű asztalnál, a' kiünő izléssel rendezett ebéd jelent meg, hol Arad, Békés és Csanádmegye szónokaik által mondott 's ő fenségtől állva fogadott beszédekre válaszolt: „uraim! minden szíves kívánataikra sokat mondhatnék, de rövid leszek, és mondom: addig éljek: míg hazámnak éleik, (tiz perczig szünni nem akaró éljen!) és kívánom, hogy mindnyájokat isten éltesse. Este a' megyei teremben rendezett táncmulatságot szerencsésíté ő fensége magas jelenlétével, hol leereszkedő nyájassággal örökre magához csatlá a' sziveket. Folyó hó 15kén a' fenséges vendég reggeli 9 órakor Aradmegye rendei 's a' nemesi lovas banderium kíséretében elhagyá Aradot, azonban a' Maros hídjának építetése miatt ő fensége a' folyón gyalog menvén át, a' tulparton várakozott kíséreire, midőn is a' banderium egyedeit fejkenként megszemlélve minden lovassal nyájasan szólt 's lovaikat megsimogató. Temesmegye határánál a' fenséges vendégtől Arad elvált 's helyét nemes Temesmegye foglala el.

PÉCS sept. 18kán. István kir. helytartó-főherczeg f. e. sept. 17dikén délben érkezvén Bajára, innét gőzösn, délutáni 4 1/2 kor elindulván, esti 6 1/2 órakor Mohácsra érkezett, hol Gaal Ferdinand első alispán vezérlete alatt fogadtatott Baranya megyének üdvözölő első küldöttsége által, kevé-s idő mulva Pécs felé folytatta útját, hova esti 10 1/4 óra-kor tartá pompás bemenetét; az üszögi kastélynál fogadta Pécs város üdvözölő küldöttsége, sárdi Somsich Pál hely-tartó tanácsos 's Pécselt működő erélyes k. bizos szónoklata mellett, ő fens. előtt fáklýás huszárok nyargaltak, a' dísz-menet a' fényesen kivilágított utczákon átvonulva, a' környékből özszesereglett több mint 30 ezernyi sokaság él-jen kiáltásai közt ő excell. megyés püspökünk lakánál ál-lapodott meg, hol ő fensége Baranya megyének másik fény-es küldöttsége, Majláth György főispáni helytartó, ismét ő excell. megyés püspökünk a' káptalannal együtt üdvbe-szédekkel fogadták. Ezután ő fensége kijöven az erkélyre, az örömitás sokaság ezres éljen kiáltásával fogadtatott. A' püspöki lak mint ő fensége szállóhelye előtt a' rendes, is-mét a' polgári katonaság fölállitva tisztelgett. Pécs fénye-sen vala kivilágítva, a' takarékpénztár, nemzeti casino, vá-rosház, hol diszkapu is volt, Jaeger János, Czindery és Maj-láth ház, a' kereskedői testület, kör és színház-épület, a' esitereziek b. Brandau, megye, posta 's növendékpap-ság, ugy a' Nagy család háza, Rihmer 's Daróczy kanonok lakai; főleg pedig a' székesegyház előtti tér diszes pyrami-sával; ugy a' kis téren Veidinger háza, hol a' könyvkereske-dés 's kötés vala képviselve ábrázolatokban.

September 18kán délelőtti 11 órától kezdve, fogadta ő fensége a' kath. papság, Baranya, Tolna és Somogy vár-megyék fényes, a' katonaság, királyi hivatalok, Pécs város ugy a' reform. 's evang. papság küldötteit, délutáni 2 1/2 órakor szerencsésítette magas látogatásával a' baranyai gazdasági fiók-egyesület által a' nemz. casino teremében díszesen rendezett gyümölcs-termény-virág-és iparkállít-tást, hol mélt. ifjabb Majláth György egyesületi egyik el-nök és az egyesület képviselői fogadták, ő fensége itt köz-zel háromnegyed óráig vala kegyes mulatni; egyszersmind megengedni, hogy egy névtelen körtvefaj, melly szépsége's illata által mindenki figyelmét magyára vonta, István főng-nevet nyerjen: a' virágok csoportja éljen István kir. hely-tartó szavakat képeztek. Ő fensége a' pomologia, szőlő, ugy virágisméret körül nagy tapasztaltságot tanusított 's nyájasan beszélgete a' tagokkal. Ezen kiállításon meglepte ő fenségét az Albrecht főherczegi bélyei uradalom által be-kiüldött indigo; ezen kiállításról az első postával többet; 3 órakor kezdődött püspök ő excellenciájánál a' diszes 's fényes lakoma, ebéd után hat órakor magas látogatásával szerencsésíté ő fensége a' historiai emlékü Tetye hegyen rendezett népmulatságot, esti 9 1/2 kor pedig a' városi szín-házban tartott táncvizigalmat, holnap sept. 19kén folyta-tandja körutját Észékre.

BUDAPESTI NAPLÓ.

Az Erdélyi Híradó és Siebenbürger Wochenblatt erélyes szót emelnek az erdélyi vasut mellett, noha egyik a' várad-kolossvári másik temesvár-brassai ut mellett látszik legin-kább buzogni, előbb utóbb mégis mindkettőjük vágya telje-

sülni, sőt hihetőleg egyesülni özszeolvadni fog, ha legyöz-hetetlen akadályok azt létesíthetlenné nem teszik, ezek közt legfőbbek a' természeti gátak, a' pénzellenesség 's kisajátítási törvény nem léte, mit Erdély rrei fels. nagylejedelmök ke-gyes megegyeztetével könnyen létrehozhatnak — s így ez leg-csekélyebb akadály — a' más kettő sokkal tetemesb.

A' Kisfaludy-társaság három pályadíjt tűzött ki; az özszegek csekélyek bár, de tekintetbevételevel annak, hogy nálunk éveken át ugyszólván ritka holló az illy csekélység is, a' tisztelt társulatnak, melly ugyszólván alig lépe túl keletke-zése első évein, a' legőszintébb köszönettel tartozunk.

Hétfőn este a' hatvani-utca sarkán a' nyolczvan-negyedik számú bérkoosis lejáratta a' száz tizenhe-tedik számú rendőrt, ki a' szó teljes értelmében elázott, mint a' csap a' bérkoosis jó szokáskint lóhalálában vágta-tott el, a' bémész nép pedig a' száz tizenhetedik szá-mu rendőr állapotján nevetkezett. Szeretnők tudni: vajjon a' száz tizenhetedik számú rendőr — hány iteze bort, — a' nyolczvannegyedik számú bérko-osis pedig hány bot vagy forint bírságot fizetett?

A' fali ragasztványok közt hirdetteik, hogy a' lánchid-épületben tizennygy darab igás ökör adatik el Magyar-országból, a' sip-utczában pedig egy új hornyú Er-délyországból!

Az országgyűlés tehát csakugyan november hónap 7én fog megkezdetni, — fővárosunk pénzesei majd csoporton-kint tódulnak Pozsonyba, ott töltenők a' léli szakot. — Magyar színészetről még mindeddig szó sincs.

Nm. Széchenyi István gróf a' Tiszán Szolnoktól Tokajig 's innen a' Bodrogon föl egész S.-patakig, S.-Patakról meg viszta Tokajig Pannonia gőzösn, melly viszszatértében Ist-ván kir. helytartó ő fenségét a' szabócsi partra kiszállítá, 's onnan Várán fölül 2,400 öl híján egész Tisza-Ujlakig haladt (hol a' kormányrud karikája megpattant) ezen tiszta-bodrogi útjából szerencsésen viszszatért — e' folyamokat mindenütt bizos hajózásuaknak tapasztalván, a' vízben lappangó ismé-retes tuskók kiküldése mellett. Még a' Szamos, Maros 's tán a' hármas Körös egyesülésökig várnak illy próbaútra, 's hie-delmünk szerint mind a' három bizos hajózhathású, habár talán némelyik, mint az egyesült Körös területű hajókon lesz járható.

A' pest-szolnoki vasuton az alföldről jövők azon pa-naszkodnak, hogy a' Czeglédnél vagy később a' gőzkoosra szállók az illető koosistályban helyet nem kaphatván, más osztályu koosira zsufoltatva Pestfelé gyakran állani kényte-lenek, oly annyira szaporodik az utazók száma állomásra-llomásra — ez ökből közkívánat: hogy illy megszapordás-ok az illető állomáson egy vagy két koosival több csatoltas-sék a' vonathoz, mennyit t. i. az utazók kényelme a' lefizetett díjnál fogva méltán kívánhat. A' gőzkoosin utazás ugy sem oly kényelmes, mint a' gőzhajón, hol különféle helyzeli kényel-memben részesül az utas — s ha még illséi kényelemmel sem bír, hanem heringmódra özszeszorultán ácsorgani kénytelen, nem igen nagy vágyat érezhet gőzkoosin utazásra. — Hirszerint e' napokban kibiczezenvén egy koosi a' sinvá-gásból, lassu haladáson kívül egyéb rövidséget nem okozott.

Készül nyakrafőre a' sok új köntös. Ez ökből szabó, gombkötő, paszomántműveseknek ugyszint ezekhez kívánatú szerek árusainak van elég foglalatosságuk.

Nemzeti színházunkban a' Büvös vadászt ujlag színre hozták, egygyel szaporodott a' darabok száma, mellyek tán legalkalmasak arra, hogy a' színházat felpörköljék. Ha e' darab újra kimaradna a' színházi játékrendből, nem nagy veszteséget látnának az egészben.

Kolmártól legközelebb megjelent „Nők könyve“ kedves olvasványul a' magyar hölgyvilágnak, melly a' leggyöngé-debb eszmevirágokat látandja irodalmunk kis kertéből. Kol-márnak gazdag phantasiája nem szorult dícséretünkre, a' jánlanunk e' munkát csak kedves kötelességünk. Ara t ft. pp. a' ritka esinnal előállított műnek, melly Kaliwoda pozson-yi könyvkereskedőnél jelent meg — Kelményi László „Meg-hasonlott kedély“ című regénye németre fordítottat Dux Adolf által, ki legközelebb fáradszhatlan szorgalommal dolgo-zik a' magyar műveknek a' külfölddeli megismertetésében. A' regény címe Der Zerfall en ére van változtatva. — Samarjay Károlynak kölféle munkája is jelent meg a' magyar nyelvtan körében, egyik: Magyar nyelv an kezdők számára, egy nagy híjánnyt pólló munkácska, — a' másik pedig szinte nyelvtan a' magyar nyelvet gyorsan meg-tanulni akaró németek számára. Samarjay ur maga sokat foglalkozván, mint nevelő, nyelvek tanításával, legbizonyo-sabban tudhatta, mik legyenek a' legzezszerűbb módok nyelvtanoknak az idegen ajkuakkal megtanultására. Mind a' két munkának ára igen csekély. — Végre Foglár Lajosnak „Clara von Visegrád“ című költeménye jelent meg, mint cím-e is mutatja, német nyelven. Szerző méltánylásunkat ér-demli, midőn hazai tárgyak megismertetésével 's német szin-padra juttatásával foglalkozik, mi az idegenek figyelmét tör-téneti adatunkra kellemesen vezeti. ☺

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

BARS VÁRMEGYE. F. é. april 8kán K. K-nán egy fény-es családú ünnepély-szülte lakoma tartatott, mellyben B. T. volt országgyűlési követségünk áldomáspoharat emelve o-da nyilatkozott, hogy ő magának a' követségi pályát kitűz-ve, ohajtáná: hogy jövő országgyűlési k. társul b. M. Jt főisp. ő mélt. jeles tehetségű fiát nyerhetné. Ő mélt. ezen föl-szólítást annyiban elfogadta, mennyiben a' megye közön-sége fia küldetésére nézve kedvezőleg fog nyilatkozni, e-gyeskötőreket mibe sem fogna venni, habár az volt mind ez alkalommal szóval, mind máskor írásban kijelentett nyilatkozata: hogy ezen kitüntetés fia korára nézve időelőtti. Miké fogadá megyénk nevezetes része B. felszólítását, ki-tünt május 4dién, midőn délelőtti órákban az országgyűlési munkálatok készítésére megbízott választvány foglalkozá-

sát megkezdvén 's az adó ügyét meghányogatván, minden ellenmondás nélkül egy lélekkel oda nyilatkozott, hogy a' köztelherviselést elvállalni kész; délután igen számosan a' másod alispán szobáiba tanácskozára gyűltek össze. Ezen tanácskozány vezére megyénk másod alispánja első emelvén szót, hathatós, huzamos szónoklattal előadta: mik történtek K. Kn megyénk tetemes része tudta 's előleges véleményzése nélkül 's beszéde fonálát oda irányította, hogy kimutassa, miszerint B. követ nem lehet, hanem e' helyett szólitanók föl e' díszes pályára az általa érdemelt díszretekkel halmozott első alispánt, mi robajos éljennel fogadtatott, követtársaul pedig b. M. J. t ajánlá, mire többen harsogó nemmel felelve, további tanácskozára nyújtottak alkalmat, miglen a' jelenlevők J. Sban állapotok meg 's e' résznek jövő országgyűlési jelölteitül S. F. első alispánt és J—y S. táblabíró tüztek ki. S. F. alispán egész tanácskozás alatt nyilatkozatához hű maradt, miszerint ő a' követséget nem kívánja 's a' reá nézve igen becses felszólításnak csak akkor fog engedni, ha nem leend más, ki ezen megtiszteltetésben részesülni akarna. Tanácskozás végével a' jelenlevők a' kijelölt két követet neveik aláírásával biztosították szavokru' 's voksaikru', 's az első között aláírta magát a' másodalispán, megyénk öt főszbirája, főpénztárnokai 's más számos tisztviselő és táblabírák, kiknek száma igen rövid idő alatt kilenczvenötre szaporodott. Május 5-én az összeült választványt egészen váratlanul lepte meg a' a' m. főispán megjelente, ki a' számosan összegyűltek előtt azon okokat taglalgatá, melyek ő és S. F. közt egy idő óta észrevehetett feszültséget előidézék, melyek egy része csak mások beszédén alapulván, ezeket rövid tagadásal valótlannak nyilatkozott S. F. a' többire délután felvilágosítást és választ ígért; mit a' főispán 's a' reggel jelen volt hallgatók nagy része jelenlétében teljesített is. Beköszönte utóbb a' jelentésbeli közgyűlés, mellyen az addig ő fels. kegyelme által fumei tiszteletbeli titoknokságot kapott b. M. J. megyénkben viselt tiszteletbeli főjegyzői hivataláról leköszönt 's minthogy követi igényeiről is lemondott, B. pártja az épen akkor megyénk köblében az inség-fölseggelésben működő biztos A. A. mint az előbbeni országgyűlésben B. követtársát kérték meg követségi jelöltnek, ki az e' részről nyilatkozott bizalmat elfogadta.

S—nyi és J—ky párt ugyanaz nap este konferenciát tartott, mellyben a' másodalispáni párt összeolvasást ajánlott, S—yt és A—t ajánlván követségre, de a' többiek adott szavokhoz hiven 's ne hogy azon illett már hintett alaptalan gyanúsításokra alkalom 's tápszer nyujtassék, mintha t. i. a' S—yféle párt épen csak b. M. J. ellen lépett volna sikra: S—y 's J. pártját már rég megalakultnak 's ezentulra is főállandónak nyilatkoztatták. A' törvénykezések után tartott aratási gyűléskor T. J. K., J. E. K. és R. J. tb. által, kik a' S—y részről békeeszközlésre küldettek ki, a' békeeszközlés megkísérletett; de mivel ez csak úgy történhetett meg, ha S—y követségi igényeiről lemond, mibe pártja nem egyezhetvén, béke sem alakult. A. A. 's B. F. részéről már ekkor szavazat többség-nyerhetésre minden megkísérletett, 's hallani volt, hogy másodalispán is, ki maj. 4dikén lelkes szónoklattal a' S—y pártalakulásnak egy legnevezeteseb tényezője volt, S—ytől elállott, és hogy a' v—lyi járás főbirája is ingadoz. S—y tulajdon 's pártja igényit föntartja ugyan, de vokszerzésre, mivel akkor még igen időelőtti is volt, —igen kevés, vagy épen semmi sem történt e' részről. Azonban rövid idő múlva junius vége felé hivatalos levelek cikáznak megyszerte a' tisztviselőket Verebélyen jul. 15-ő napj. tartandó tanácskozára meghívók. S. ezen tanácskoz. meghiva nem volt, de kár is lett volna, minek védelmezte volna magát, hisz itt is csak a' voks vala győzendő! Összeüle tehát a' tanács másodalispán elnökle alatt 's tárgyalá: mikép lehessen S—t, kinek egész hivataloskodása alatt kötelesség-mulasztást, igaztalanságot, jellemtelenséget vagy mást, mi miatt törvényesen csak megdorgáltathatott volna is, bűnül nem róhattak föl, hogyan lehetne mondom őt, ki csak imént nyolcz hét előtt a' május 4kei konferenciában oly sok és nevezetes egyed által, jellem-tisztasága, esze és szive miatt méltónak tartatott és képesnek, hogy megyénket országgyűlésben becsülettel képviselje, hivataláról leléptetni? 's a' tanácskozás eredménye az lón, hogy egy nyilatkozat szerkesztetett és iratott alá csak tisztviselő és pedig számos olyan által, kik a' május 4kei konferencián önként és szivesen nyilatkoztak S—y mellett. A' nyilatkozatból, mellynek szerkesztésére megyénk egy nevezetes szónoka 's több országgyűlésen volt követe szivét, eszét kölcsönzé, kitűnik, hogy körülbelül ötven aláírott közül 20—22 becsületbeli tisztviselő készebbnek nyilatkozott becsületbeli hivataláról inkább lemondani, mint S—yval az ottan kitett okoknál fogva hivatalos összekötetésben maradni. Ezen nyilatkozatra a' fő- és e. alispán közt történt levelezés is. Mig ezek igy történnék, a' S—y 's J—y párt előbbkelői falukon fényes körmenetet tartot-

tak, értesítendők a' nemességet, mely az ellenfél által gyakori lakomákban részesült a' dolgok mibenállásáról 's hogy most nincs hevenyében arról szólegyen e' S—y követ vagy más? hanem hogy S—nak hivataláról lemondása szándékoltatik; e' körmeneten nem híjányzott a' kívánt siker, — másutt tárt karokkal vártak a' bírák, másutt a' fölvilágosított nemesség S—y hivatala változtatását szükségte-len 's törvénytelennek állaltatván S—y párthoz tért, pedig e' részen még a' szigorún vett korteskedésnek ü-zése csak igen mértékletes volt. Egyszerre aug. 9kén e' tárgyban tartandó közgyűlésről hoznak hírt a' körlevelek, 's már ekkor a' nemesség körül szorgalmasb a' működés és az ellenpártiak pártjelül a' fehér, S—yak pedig a' vörös színt választják. Az érintetem verebélyi nyilatkozat után, S—y baráti részéről egy felszólítás köröztetett, mellynek tartalmánál fogva, épen a' verebélyivel ellenkező szempon-tokból indulva, S—y mint jeles tulajdonai 's hajthatatlan igazságszeretete miatt bizodalomra legméltóbb tisztviselő ezentul is hivatalában megtartatni kívántatik, a' törvényes három év ugy sem telvén még ki, sem törvényes ok leléptetésére nem hozhatván föl. Közel száz ötven aláírott közt grófok, kir. tanácsosok, és kamarások, számos előb-bkelő táblabíró, az egész egyházi rend, négy járásbeli főbi-ró 's más több tisztviselő szemléltetnek 's olyanok is, kik a' követségre nézve S—yval ugyan nem tartanak, de őt mint hivatalnokot tisztében föntartani 's marasztalni ohajt-ják. Bizonykülönös, hogy némely tisztviselő urak bizodal-mokat veszítették az iránt, kit habár mások politikai elvkü-lönlőség miatt követnek nem akarnak, hivataloskodásában még is annyi bizodalmat helyeznek, hogy őt minden elvkü-lönlőségük mellett is jelen hivatala viselésére érdemesnek tartják. — Különös, hogy vannak oly tisztvi-selők, kik oly törvényes tisztársokkal, kit törvényes hiva-talmulasztás miatt vádolni nem tudnak, egyedül privát, és pedig csak egyes, számsra kevés, személyérdek miatt, hi-vatalos összekötetésben állani nem akarnak! !

Azonban itt van már aug. 9ke, sietünk Marótra 's lás-suk, mi történik a' közgyűlésen. Az egész megyeház előtti tért fejr zászlós és tollas nemesség egy részről, 's vörös tollas és zászlós más részről lovas katonaság által elkülö-nítve foglalja el. Amaz, mintha követválasztás volna, A—t és B—t kiáltozva 's fölemelve körülhordozza, a' vörös párt S. nevéhangoztatja. Gyűlés közeledtével a' pártok két kül-lön kapun boesáttatnak a' megye udvarába, hol megint a' lovas katonaság által elkülönítve foglalják el, a' rögtönzött sátor előtti tért, a' zöld asztal körül. Főispán ő mélt. szokott időben éljenek közt elfoglalja elnöki székét, igen rövid váz-latban előadván a' Verebélyen történeteket, kiemelve az alis-páni július 3káról kelt válasz tartalmában meg nem nyug-vását, megyénk jelen körülményeit, ezek végeztével pedig a' lévai fejr és vörös tollasok közti csatát tüze tanácskozá-si tárgynul. Közbevetőleg legyen érintve, hogy a' S—y párt körmenete után, már az aug. 9ki gyűlés is ki levén tüzve, a' S—y elleniek is körutazást tartottak, Lévára jöven, minek-utána egy fejr tollas lovas, egy vöröstollasnak kezét, mel-lyet ez más fejr tollu lovasnak barátsága jelül nyujtott, kardvágással megsértette, a' közelvő fogadóban mulató 's a' fejr tollasok bemenetét látni kíváncsi vörös tollas, fegyvertelen, verekedésre sem nem várt, sem nem készült nemesség, a' legközelebb fegyvert — az utcai kövezetet ragadta meg 's az átvonuló fejr tollasokat közáporral fogadta: ezen soha sem helyeseltető tényre vizsgálódás ren-deltetett és történt is. De térjünk a' gyűléshez. Az elnökileg kitűzött tanácskozási tárgy után, szónokolt az első alispán, védelmül 's maga mentésére mitsem szolt, csak e' megyé-ben tizenötév folytán hiven és szeplőtlenül viselt hivatalos-kodására hivatkozott, kiemelte a' lépés helytelenségét 's törvénytelenségét, miszerint tisztviselőik igy léptek föl tör-vényes főnökük ellen, szükség esetében ezen tárgynak, 's az erevény okainak bővebb felderítését ígérve beszédét ezen figyelmet egész mértékben érdemlő szavakkal zárta be: „Nem kegyelmet kérek, hanem igazságot“ Őt J—y E. k. kamarás váltá föl, a' tisztviselőket ezen lépését törvénybe ütkö-zőnek 's helytelennek bizonyítván föl szólítá az elnököt, hogy esküjéhez hiven védelmezze a' kk. 's rr. nek ezen tény által sértett jogait, a' lelépni szándékozó tisztviselőket hivatalaik visszafoglalására bírja, ellenkező esetben, nehogy akár az alispáni hivatal, akár pedig a' többi igen jeles, a' törvényes idő előtt hivatalaikról lelépni nem akaró tisztviselők jogaik-ban sértessenek, helyettesítés által töltsé be a' megüresült hivatalokat. Ezután R—y másod alispán emelve szót gyak-ran, S—y nak adott szava változtatását emlékezetébe visz-szaidézó szavakkal félbenzakittatva, a' verebélyi nyilatko-zatba foglalt lelépési szándékát tetteg is végrehajtotta és székét elhagyta. S. E. követelve hogy S. F. vétkes vádperbe idéztessék és szigoruan büntetessék, a' verebélyi esetet igen hánytorgatá 's rostálgatá mindaddig, mig a' rostában egy tiszta szem (egy alapos ok annak előidézésére) nem maradt. K. Zs. nyitramegyei ügyvéd számos törvénytidéz-

ve a' verebélyi lépést igen roszszalta. Midőn ez beszélt egy szépet tanultunk. Hatott t. i. szavaival valamivel mélyebben, mintsem némelyek várták vagy kívánták volna, 's termé-szetes mint az olyan beteg sebérintésére fölajdulások történtek, az orvost működése félbenzakítására intők, egy valaki Sz. J. az aláirt tisztviselők egyike, a' jayveszéklőket akará lecsilapítani, hagyjuk hogy beszéljen, úgyis még éret-len fiatal ember, hisz bajusza sincs.“ Ebből az a' tanulság hogy ezen uri ember véleménye szerint az okosságot a' bajusz lététől vagy nemlététől tételezi föl. Igy jaj teneked bajszatlan világ! növeszsz ha lehet; ha nem, füss a' fodrá-szokhoz 's végy magadnak az okosság legujabban kitalált hémvérőjéből. B. J. prókatori fogással az 1723: 561. cikk 2ik §ból akaré bebizonyítani, fejtegetvén a', ratio legum“ból hogy jelen esetben csakugyan elegendő ok van tisztujtó szék-tartásra. Az e' tárgyban szónokolt tizenkét egyed kö-zött hét S—y védelmére emelt szót, kik közt Pestmegyé-nek egy érdemes th. D. M. rövid 's velős szónoklatával köz-figyelmet érdemelt, 's habár többször félbenzakittatva i-szen szerényen leült és elhallgatott, ujra felszólítottat be-szédje folytatására. — E n u g y m o n d, i d e j ö v é n p á r t e m b e r e n e m v o l t a m, é n S. F. u r a t s e m s e m é l y é r ő l s e m j e l l e m é r ő l n e m i s m é r t e m, d e m a, m i n e k u t á n a' v e r e b é l y i n y i l a t k o z a t o t o l v a s t a m, é n i s p á r t e m b e r r é l e t t e m, é s p e d i g a z i g a z s á g p á r t j á é, i n n é t e r e d v e a' s z á n d é k o l t l é p é s t u j r a r o s z s z a l t a' n y i l a t k o z a t b a f ö l h o z o t t o k e l g t e l e n s é g é t á l l i t v a. K i g y ö z n é e' b e s z é d e k e t m i n d e l ő i d é z n i? e z h á t m e l l ő z v e r ö v i d v á z l a t b a n c s a k a z t m o n d h a t n i, h o g y S. e l l e n n e m e s a k s e m m i u j f ö l n e m h o z a t o t t, h a n e m a' V e r e b é l y e n s z e r k e s z t e t t 's a' g y ű l e s e n e l s e m o l v a s o t t n y i l a t k o z a t b a f o g l a t o k k ö z ű l e g y e t l e n e g y s e m v o l t e m l i t v e s e m t á m o g a t v a. M i t ö b b: S z. J. f ő j e g y z ő m o n d á: h o g y ő k S. F. e l l e n f ö l h o z n i m i t s e m t u d n a k, d e v e l e s z o l g á l n i m é g s e m a k a r n a k. M i n d e z e k k ö z b e a' s o k a s á g k ű l ö n f é l é t l á r n á z o t t, a' f e j é r t o l l a s o k, z á s z l ó k r a f ö l t ű z ö t t i r á s b ó l o l v a s v a k i á l t o t t a k: „r e s t a u r a t i o“ S. p á r t p e d i g: „s u r r o g a t i o“. J a v a s l a t o k a' v ö r ö s t o l l a s o k r é s z é r ő l k i b é k ű l é s r e, a' n y i l a t k o z a t m e g s e m m i t é s é r e, v a g y h e l y e t t e s i t é s r e h a n g o z t a k, d e m i n e k u t á n a' e l l e n r é s z v á l t i g r e s t a u r a t i ó t k i v á n t, a z e l s ő a l i s p á n i s t á g i t a n i a k a r v á n i n k á b b — m o n d ő — m i n t s e m s z ű k i t e n i a' k k. é s r r. j u s a i t, s i n t e r e s t a u r a t i ó t k i v á n t, d e n e m á l t a l á n y o s t, m i n ő t f e j é r t o l l a s e l l e n e, h a n e m r é s z l e g e s t (p a r t i a l i s t) m i n e k u t á n e z e l l e n ő m l s g a f ö l h o z á, h o g y a r r a s e m t ö r v é n y s e m p é l d a, S. F. p e d i g i l l y p é l d á t H e v e s v m e g y é b e n t ö r t é n t n e k á l l i t o t t: ő m l t s g a o d a n y i l a t k o z o t t: h o g y ő u g y a n a' k i b é k ű l é s e l ő t t a z u t a t e l z á r n i n e m a k a r j a, d e h a z e n e m s i k e r ű l n e, b i r v á n a' n é l k ű l i s k i l e n e s z s á z á l t a l á n y o s r e s t a u r a t i ó t k i v á n ő a l á i r á s s a l, ő j o g á v a l é l n i f o g, é s a' r e s t a u r a t i ó t k i t ű z e n d i 's e z z e l s ű r ű e s ő c s e p p e k k ö z ö t t s z é t e s z o l t u n k 's a' g y ű l e s n e k m i n d e n e r e d v é n y n é l k ű l v é g e s z a k a d t. N e m f ö l s ő l e g e s é r i n t e n i, h o g y m i d ő n a' n a g y l á r m a á l t a l g y a k r a n f é l b e n z a k i t o t t s z ó n o k o k e s e n e t v á r t a k, t ö b b p r i v á t, d e i g e n h a l l h a t ó k ö z b e v e t e t t k é r d é s é s f e l e t e k t ö r t é n t e k: i g y e g y v ö r ö s t o l l a s a z o n k é r d é s t i n t é z t e a' z ö l d a s t a l m á s i k r é s z é n ű l t n é h á n y f e j é r t o l l a s n e v e z e t e s s é g h e z: m i é r t n e m h o z t o k t e h á t f e l v a l a m i t S. e l l e n, m o n d j a t o k v a l a m i t e l l e n e, e r r e B. J—k a' f e j é r t o l l a s r é s z r ő l s i n t e p r i v á t d e h a n g o s f e l e t e l e z' v o l t, „h j a! h a t u d n á n k v a l a m i t e l l e n e, m á s k é p á l l n a a' d o l o g, a k k o r r e s i g n á l n i v o l n a k é n y t e l e n, d e m o s t e z e k, t. i. a t i s t v i s e l ő k v e l e n e m a k a r n a k s z o l g á l n i. M i é r t? v o l t a' t o v á b b i k é r d é s, f e l e t e l: „b i z a l o m h i j á n y m i a t t“ ű g y m o n d, d e a' b i z a l o m h i j á n y t n e m o k a d o l t a. M e g y é n k e g é s z m o s t a n i g m é g m i n d i g z a v a r b a n v a n.

ERDELYI ORSZÁGGYÜLÉS.

Az U j o n c z á l l i t á s t á r g y á b a n i v i t a t k o z á s o k v é g é t e s z á m u n k r a h a l a s z t v á n, e b b e n k ö z ű l j ű k a' k. k. l e i r a t o k, a' t ö r v é n y s z ű n e t, h a t á r v i s z o n y g á s o k, é s m e g y e i t á b l a b í r á k t á r g y á b a n i t a n á c s k o z á s o k a t i s.

Végül a' házi adó hiányainak pótlását illetőleg ki-fejtik a' kk. és rr., miszerint itt is ő l g e a z o n k. n e z e t v e l e l t a l á l k o z n a k, h o g y a' h á z i p é n z t á r a k b e l i h i á n y a z a d ó z ó n é p u j a b b t e r h e l t e t e s e n é l k ű l p ó t o l t a s s é k. A' m á s i k k ű l ö n v e l e m é n y b e n, m e l l y a z u j o n c z á l l i t á s r a v o n a t k o z i k, a z t k i v á n j á k n é m e l l y s z á s z h a t ó s á g o k k ö v e t e i b e b i z o n y i t n i, h o g y E r d é l y t ö r v é n y h o z o t e s t ű l e t é n e k n i n c s j o g a 1) a' k i á l l i t a n d ó u j o n c z o k s z á m á r ó l h a t á r o z n i; m e r t a' p r a g m a t i c a s a n c t i o n á l f o g v a E r d é l y k ű l ö n h a d i s e r e g g e l n e m b i r v á n, h a n e m q u o a d m u t u a n d e f e n s i o n e m, e g y e s ű l v e l v é n a z a u s t r i a i ö r k ő s t a r t o m á n y o k k a l, e z á l t a l k ö t e l e z t e m a g á t, h o g y a z a u s t r i a i ö s z s e s h a d i s e r e g b e l i h i á n y t a r á n y l a g o s m e n n y i s é g b e n i d ő r ő l i d ő r e p ó t o l n i f o g j a; n i n c s a' k k. é s r r. n e k j o g a 2) a' u j o n c z o k m e g á l l i t o t t s z á m á t a' t ö r v é n y h a t ó s á g o k r a k i o s z t a n i, m e r t e z a' v é g r e h a j t ó h a t a l o m k ö r é b e v á g, m e r t g y a k o r l a t i a t l a n, m i d ő n a' t ö r v é n y h o z o t e s t é r t e k e z é s t a' h a t ó s á g o k k a l n e m f o l y t a t h a t, 's i g y a' f ö l m e r ű l h e t ő a k a d á l y o k a t e l l e n v e t é s e k e t e l n e m e n y z t e t h e t i, t e l v i l á g o s í t á s o k a t n e m t e h e t 's a t. M i n d k é t á l l i t á s t á m o g a t á s á r a i d é z i k a' k ű l ö n v e l e k e d ő k a z 1791: 6. t ö r v é n y c i k k e t, p r a g m. s a n c t. i d é z n e k

egyed... meg ne... zókony... illető fe... pragma... rul szol... len alk... védelm... ját törv... vedhe... gyűlés... fölhita... utján g... az ujon... a' végre... után m... vevősé... a' korm... sa, hog... sa. Ne... érintke... bé a' v... hogy a... vények... gúl a' r... könyve... felől kő... álló tör... el, mis... kitéve... átvizsg... tok, a' r... rák tá... beczik... tárgya... net do... tét feje... sorolt... rek is... kijelen... levelek... taturár... jelenni... vánja... arra ja... perek... enged... elfoga... nem ny... leit. M... hisz, k... nézve... in foly... miután... mellye... rolva, a... védek... transz... tehát a... tett és... mit sze... kérésé... okait... quosvi... nevez... csak r... ben, m... sonale... város... folyna... vanna... han ne... hold e... digi g... azo p... nak. t. c. zikk... garas... nézve... vánjál... birnak... mellye... hogy

egyes phrasisokat némely ő flge elibe fölterjesztett, de meg nem erősített törvényjavaslatokból, országgyűlési jegyzőkönyvekből. Ezen állításokra is megfjendik a' kk. és rr. illető feliratokban, miszerint ép azon törvényezik, mely a' pragmatica sanctiónál fogva „mutua defensio“ végteli uniorul szól, biztosítja Erdélynek minden más országtól független alkotmányos önállóságát, miből önként foly, hogy a' honvédelemre kiállítandó katonai erőről is nem más, hanem saját törvényhozása intézkedhetik. Ez annyival kevésbé szenvedhet kétséget, mert ő felsége nemcsak a' jelen országgyűléshez intézett, hanem régebben kelt k. k. leirataiban is fölhívta az ország rendeit az ujonczállítási jog törvényhozás utján gyakorlására. Megfjendik továbbá, hogy a' kk. és rr. az ujonczok kiosztása tárgyában teljességgel nem vágnak a' végrehajtó hatalom körébe.

A' kk. és rr. ugyan is a' kiosztási kulcs megállítása után magát a' kiosztást a' k. kormányzék utján a' főszámvévőség által tétetik meg; a' kiállítás végrehajtása szinte a' kormányzék teendőjeül van határozva azon fenhagyással, hogy e' végrehajtásról a' kk. és rr. koronkint tudósítsa. Nem teszik hát a' kk. és rr. magukat semmi közvetlen érintkezésbe a' törvényhatóságokkal, nem vágnak legkisebbé a' végrehajtó hatalom körébe; azon határozat pedig, hogy a' törvény végrehajtásról tudomást vegyenek, törvényeken és régi, jelesen 1794ki gyakorlaton alapszik. Végül a' meg nem erősített törvényjavaslatokból és jegyzőkönyvekből idézetre nézve megjegyzik, hogy ezek egyfelől kötelező erővel nem bírnak, másfelől ellenkeznek fennálló törvényeink szellemével.

Az ülést elnök ő nmlga azon nyilatkozattal oszlatta el, miszerint több felirat és törvényjavaslat levén közíratra kitéve, ezekkel együtt az ujonczok kiosztásáról készült terv átvizsgálása is a' közelebbi ülésben fog felvételni.

LXXXII. országos ülés aug. 30án (Tárgy: k. k. leiratok, a' törvényszünet, határviszongás, és megyei táblabírák tárgyában.)

Jegyzőkönyvitelesítés után olvastattak: ujonczállítást beczikkelyezési formula, a' magyaryelv és honosítandók tárgyában k. k. leiratok s közíratra adattak. A' törvényszünet dolgában érkezett k. leiratra egy k. tb. hálás köszönetét fejezvé ki, egy pár észrevételt tesz. Az első §ban elősorolt perek közé be kívánja tétetni, hogy az ocolatás perek is folyhassanak. A' 2dik §ban ő felsége azt méltóztatik kijelenteni, hogy a' kir. táblán országgyűlés alatt is lehessen leveleket transsumálni. Minthogy a' transsumálásra diciturának is kell lenni, s az ügyvédek egyedül e' miatt megjeleni nem fognának, ezen egy pontot szóló kihagyatni kívánja. Az igazság gyorsabb kiszolgáltatása végett pedig arra javasolja ő felségét megkérteni, hogy az egészen elítelt perekbeni sentenciák végrehajtását országgyűlés alatt is engedje meg. Ezek észrevételei.

Fogaraszvid. k. Utasítása akép kívánja jelen t. cikklet elfogadtatni, mint felküldve volt; de ha e' nézet többséget nem nyerne, ellenkező esetben is megteszi szóló észrevételeit. Mit az előtte szólott ktb. ur az első §. iránt előadott, hiszi, hogy az csak észre nem vételből maradt ki. A' 2ra nézve szóló kívánja volna, hogy a' törvényhatóságok székein folyhat minden perek a' kir. tábla előtt is folyjanak, de miután ez el nem fogadtatott, s csak oly perek folyhatnak, melyek a' szőnyegen levő törvényezikben elő vannak sorolva, helye van azon észrevételnek, hogy miután az ügyvédek csupán a' transsumtumokért meg nem jelennek, transsumtumokat venni ne lehessen, ennek megemlézése tehát a' t. cikkelyből hagyassék ki. A' végbehajtásra nézve tett észrevétel pedig igen helyes. Van azonban még valami, mit szóló a' cikkhez adni kíván. Hoszszasan nem indokolja kérését, de ha nézete pártolásra nem talál, előadja indokait. A' t. cikkben az áll, hogy a' perek folyhatnak contra quosvis, tehát az országgyűlési tagok ellen is. Szóló ezt igen nevezetes kérdésnek tartja, részleteibe nem ereszkedik, csak röviden indítványozza, hogy fejeztessék ki a' t. cikkben, miszerint országgyűlési tagok ellen csak „causae personales et reales“ folyhassanak. Végre miután a' magyar városokban Vizaknán kívül a' perek országgyűlés alatt nem folynak, föl nem lehetvén tenni a' kormányról, hogy azt kívánná, miként orsz. gyűlés alatt a' perek a' magyar városokban ne folyjanak, szóló kimondaná, hogy oly városokban, hol eddig mindennemű perek folytak, maradjon meg az eddigi gyakorlat, más városokban pedig folyhassanak mindazon perek, melyek a' többi törvényhatóságokban folyhatnak. —

Kolozsvár e. k. Utasításánál fogva a' szőnyegen levő t. cikk pontjait a' tett észrevételekkel elfogadja, kivéven Fogaraszv. köv. az utolsó pontra mondott véleményét, melyre nézve nem osztozik egészen a' köv. ural. Küldőji azt kívánják, hogy az oly városokban, melyek saját hatósággal bírnak, mindennemű perek folyjanak, tehát nemcsak azok, melyek a' vármegyékre nézve vannak kijelölve. Ugy hiszi, hogy ő felségének is ez lehetett nézete, midőn a' városokat

a' szász hatóságokkal egyenlő usuban rendeli hagyatni, hol mint tudjuk, országgyűlés alatt is folynak mindennemű perek. —

Erzsébetváros e. k. az 1ső §ba utasítása szerint kijelölten kívánja betétni azt is, hogy a' haszonbéri követelési perek is folytathassanak. Szóló ugyan a' liquidum debitum eszméjébe ezt is befoglaltnak tekintik, azonban, küldőji megmennyugtására világosabban ohajtaná kifejezni. A' 3dik §ba tisztán legyen belé tétve, hogy városokban is mint a' többi t. hatóságoknál a' fen kijelölt perek folyhassanak.

Károlyfejérvár e. k. Utasítása a' fölterjesztett t. cikklet rendeli elfogadni. De miután látja, hogy a' perek szabad folyása a' szabad k. városokra nézve megtagadtatik, pártolja Kolozsvár előadását, kívánván, hogy a' sz. kir. városokban mindenféle perek folyhassanak. — Székvár pártolja az előtte szólót. Fogaraszvid k. Ha a' n. városok követet kívánják, hogy keblökben úgy folyjanak minden perek, mint a' szász nemzet keblökben, szóló maga részéről elfogadja.

Szamosújvár e. k. Meg van győződve, hogy midőn ő flge a' szász nemzet gyakorlata és a' megyei hatóságok közt némi különbséget tett, nem az volt célja, hogy a' városokban a' perek ne folyjanak, sőt többet kívánt kimondani, mint a' megyékre nézve, azt t. i. hogy minden perek folyhassanak. Erről a' szász nemzet keblökben létező gyakorlat tesz bizonyosságot. Szóló e' nézetet örömet elfogadja. E' tárgyhöz többen nem szólván, elnök ő nmlga kimondotta a' határozatot, mint már közöltük.

Most következett a' megyei táblabírák bíraskodásáról szóló k. leirat és törvényjavaslat felolvasása, melyet a' kk. és rr. minden szóváltás nélkül elfogadtak.

Elnök ő nmlga ezután az Erdély és Biharmegye közi határjárás tárgyában érkezett k. k. leiratot olvastatta fel, melyre nézve először Hunyadm. e. k. megjegyzé, mikint a' határjárások tárgyában még két más t. cikklet is érkezett ő felségétől; ő ezeket is kívánja jelen alkalommal fölvetetni. E' szerint a' már megválasztva levő küldöttségek valamelyikét ki lehetne nevezni e' célra is. Elnök: ugy véli, az egészen más kérdés; ott két küldöttség van rendelve, jelen k. leiratban pedig ő flge azt parancsolja, hogy egy harmadikat is válasszunk. Már most csak az a' kérdés: kiket válasszunk a' kk. és rr. (Sokan: válasszunk). Fogaraszv. e. k. Vagy válasszunk maga rendes utján, vagy bizzuk a' dolgot valamely már megválasztott küldöttségre, mert az nem lehet rendén, hogy választás nélkül nevezünk ki bizottságot, de egy már megválasztott bizottságnak e' feladatot is kötelességévé tehetjük. Hunyadmegyében van egy választvány ki nevezve, ha tetszik a' kk. és rr. nek, e' határjárást is ráruhahatják. Némelyek: helyes. Mások: válasszunk. Dobokam. k. választást kíván, míg egy k. h. ugyanazt szükségtelennek tartja, mert ott van a' hunyadmegyei bizottság. Egy k. tb. hátha a' magyarországi bizottságnak más idő lesz kitéve a' reambulatióra? Elnök: felszólít a' rendeket, akarnak e' tehát választani vagy nem? Igen sokan kiállottak: nem. Ennek következtében kérdés levén: melyik választványra legyen ezen határjárás kötelesség bízva? a' Radnavidék és Mármaros közi határjárásra választott bizottság tagjainak névsora lön felolvasva, miből kitűnt, hogy azok közül már többen nem orsz. gyűlési tagok. Felolvasták a' hunyad- és krassómegeit. Kolozsvár e. k. előad, miként a' felolvasott küldöttségi tagok között egy sincs a' városok részéről, mert az akkori városi követ most kir. hivatalos, tehát hogy minden osztály képviselve legyen, választani szükséges. (Válasszunk.) Elnök: Ugy látja, hogy a' kk. és rr. többsége választani akar, illő és méltó tekintettel levén a' különböző kategóriákra. Méltóztatassanak tehát a' kk. és rr. e' választásra elkészülni, mihelyt idő lesz rá, végbe fog menni. Erre olvastattak: az ujonczok állításmódjáról készült 2dik t. javaslat és az erdélyi seregrek betöltésére ajánlott ujonczok kiállítás körüli utasítás, ezeknek a' korm. székkel közlésére bizottság neveztetett. Felolvastattak az ugyan e' tárgybéli felirat is, valamint az adó nem növeltetése iránt készített t. javaslat, ez utolsó közíratra adatván.

KÜLFÖLD.

AMERIKA. A' montreali Herald közli, mikép Elgin lord fő kormányzó, a' Montrealban lakó Macdonald urnak, előbb tisztnek az angol hadseregben jelenté, miszerint ő nevezteték a' tarenti herczegség s ezzel öszszekötött birtokok örökösévé. Napoleon ugyanis a' tarenti herczegséget Macdonald marsal javára képezé, kinek örököse most az említett Macdonald ur. — Californiából angol utazók jelentik, miszerint az amerikai hajóhad még folyvást ostrom alatt tartja a' mazatlani, acapulcoi s más kikötőket a' csendes tengeren. Az utazók nagy kíváncsi csapatokkal találkoztak, kik Californiába szándékoztak, köztük a' mormonokkal s az ugynevezett tizenkét apostollal. Több illetén karavánnak, melyek mult télen Californiát el nem érték, borzasztó sorsa volt; 75 ember meghalt fagy és éhségtől, a' fennmaradtak pedig ezek holttesteivel éltek.

PORTUGÁLIA. Aug. 25dikei lissaboni tudósítások szerint az új miniszterség első cselekvényit rendkívüli tetszéssel fogadák. Nem messze a' fővárostól zendülési szellem fejedezett s egy, vadságáról isméretes főnök állt a' lázadó csoport élire. Az új pénzügyminiszter a' főváros egész jövedelmét statusszolgálatra foglalta le. Napier admiral hajócsapatostul Lissabonhoz érkezett.

SPANYOLORSZÁG. Sept. 3kán Madridból egy általános büneledési végzemény bocsátott közre, melyet következő miniszteri emlékirat előz meg: „Aszszonyunk! Felsőged felelős miniszterei, kiket épen magas bizalmával tisztele meg, nem lélekisméretök szerint cselekednének, ha legelső, kir. jóváhagyásul előterjesztendő tényök egy-szersmind méltó nem lenne királynő és parancsolónójuk nagylelkü szívéhez, s nem lenne igazságos és szabadelvű jóvátevesi rendszabály. Felsőgednek ezen jelentés aláíróji meghívásakor nem volt szándéka az ország kormányát csupán egyes pártra bízni, s a' többi valamennyi a' statusügyekbeni részvételtől kizárni. Magasán sz. Ferdinand trónjának, mely szerencsére felüláll minden aprólékos szenvedély és féltékenykedésen, felséged nemes szive mély fájdalommal érzi, miszerint sajnós félreértések, keserű pártküldelemek s ép oly dicsvágyas mint forró versengések uralkodnak népe közt s töredékekre s ezek töredékire szagatják azt fel. A' miniszterek, aszszonyunk! felségedhez hasonlóan állítják, miszerint a' statusigazgatást egy párt vagy párttöredék szűk határai közé szorítani annyit a' meghasonlás magvát termékenyíteni, az ingerültség tüzet lángokká szítani, a' gyűlölséget örökíteni s trónt és hazát hűséges szolgáktól megfosztani, kik azon igaztalanság következtében, melynek czéllapjai, maguk is akarajok ellen mozgalmak s esenzavarások okozóivá lesznek. S ezen sajnálatos kizárás nem csupán személyekre szorítkozik. Az igazgatási elméletek s eszmék, de még a' polgárisulási előhaladás is pártkérdések közé vonattak s mindenki megtagadja ellenfelétől a' jogot jól cselekvésre. A' dolgok illetén állása fens. aszszonyunk! nem tarthat tovább a' nélkül, hogy a' királyság trónja, melyen a' nemz. kath. Izabella méltó utódját szereti s tiszteli, fényét ne veszítse, s a' nélkül hogy a' spanyol nép a' legcsekélyebb nemzetek sorába ne süljedjen. Felsőged mostani miniszterei nem lehetnek s nem szabad lenniök büntársaknak a' trón és haza romlásában, melyek java fölött öröködni szent kötelességök. Ennélfogvást teljesen azon feladatnak akarják magokat szentelni, miszerint a' bölcs kormányok alapját képező rendelveit a' népkedélybe oltás; ezért szentelik magokat a' közbéke megerősítésnek, mely mindnyájoknak törvény s törvényes hatóságok iránti hódolásától függ, nem irtózza vissza egy részt forradalmi mozgalmaktól, sem más részről eszlenen viszszerhatás fenyegetésitől. Felsőged kormányá mult eseményekre csupán azon czéllal tér vissza, hogy a' társadalmi testen ejtett sebeket meggyógyítsa, melyeknek is az ország érdekében örök feledésbe kell süllyedniök. Bárhol találjanak felséged miniszterei ést s feláldozást a' trón és alkotvány számára, a' statusszolgálatot ez elemekből akarják erősíteni. A' mit ő ohajtanak, az: becsületes, derék s hűséges férfiak. A' kormány iparkodni fog ártalmas adókat módosítani, a' földművelést s kézipart föleleveníteni, a' kereskedés akadályait megszüntetni, a' kötelezettségek teljesítését, mint alapját a' statushitelek, szabályozni, a' nyilvános hatalmat s ép ugy a' törvény-szolgáltatási s közigazgatási székeket terjedelmesen újra rendezni. De mindezek előtt aszszonyunk! nem késik a' minisztertanács, mely felséged ajkáról folyvást szeretet s engesztelődés saavait hallá, a' követni szándokolt rendszer alapja s biztosítékul tökéletes feledését ajánlani — közbocsánatot, mely valamennyi spanyolnak a' kormány szemei előtt egyenlővé tételével előbbi egyenetlenségek minden emlékezetét kiírta. Felsőged Spanyolország s valamennyi spanyol királynője; így tehát valamennyire terjesztessék ki a' trón bocsánata, valamint mindnyájokat egyenlőn érje az igazság karja. A' kormány valamennyire számít; egyet sem vet vissza; ő felséged valamennyi alattvalójához intézi barátságos szózatát. Ha meg fog e' szózat hallgattatni, akkor a' régi pártok romjaiból egy szabadelvű monarchicus sereg emelkedendik hatalmasan, melynek erős gyámolítása mellett a' spanyol birodalom nagy európai nemzetcsaládban ismét azon rangot foglalandja el, melyet neki segélyforrásai s története jelölnek. Ha felséged, miként királyi nemeslelkűsége velünk remélten végzeményt, melyet most elibe terjeszteni bátorodunk, megerősíteni méltóztatik, akkor a' miniszterek a' cortesben törvényesen öszszegyűlt nemzetnek, mely előtt kellő idején minden cselekvésokről számot adni tartoznak, határozását nyugalommal várandják be. Felsőged magas bölcsesége meg fogja határozni mi legbiztosb és legigazságosb. Aláírások: Fernando Fernandes de Cordova; Jose de Salamanca; Juan de Dias Sotelo; Patrici de la Escosura; Antonio Ros de Olano.“ — Maga a' büneledési végzemény pedig következőleg hangzik: „Azon ohajtásban, hogy az utolsó évek alatt

az országban előfordult egyenlenség 's nyugtalankodások elfeledtessenek, rendelem mint következők: I. cikk. Kormányom képviselői külföldi országokban utleveleket készítenek Spanyolországba valamennyi politikai szökevény számára, kik azokat kívánni fognák, minden más föltétel nélkül, mint, hogy hűséget esküdjének királyi személyem 's az ország alkotványa iránt. II. Cikk. Valamennyi folyamatban levő per politikai vétségek miatt haladéktalanul megszüntetessék, azon vétségek kivételével, melyek a fegyveres lázadásnál követték el. III. Cikk. A jelen végzeményben foglalt személyek, kik katonául don Carlos volt infans hadsoraiban állottak, kormányom különös felhatalmazása nélkül Catalonia, Aragonia 's Navarra katonai kerületiben 's a baszk tartományokban nem tartózkodhatnak.

Madridból sept. 4kéről következők irnak: „A mai Gaceta egy kir. végzeményt közöl, mely Esparterot tanácsosi méltóságra emeli. Az oklevél következőleg van szerkesztve: „Gyakorolva az előjogot, mely az alkotvány 14. 's 15ik cikkénél fogva illet, 's minisztertanácsom kihallgatása után ép most don Balduino Esparterot, de la Victoria de la Morella herceget, a hadsergek főkapitányát, országos tanácsossá (senator) neveztem. Kelt a palotában sept. 3. 1847. Én a királynő. Ezen végzemény közrebocsátása (a hírlapok külön lapon lenyomatva közölték) legelőkelőbb örömet támasztott a progressisták közt. Az Eco del Comercio nagy betűkkel következő felkiáltást nyomatott hozzá: „Sokáig éljen II. Izabella! Sokáig éljen az angyal tiszta Izabella, alkotmányos királynőnk! 's a nemes nemző, ki országában a spanyolok szerencséjét teremt! Megindulásunk nem enged többet szólnunk. A Gaceta továbbá egy az ország politikai főnökihez intézett belminiszteri köriratot közöl, mely kemény büntetés mellett a királynő magánélete 's házasságáról valamint férjéről szóló iratok nyomtatását 's terjesztését tiltja. — A bünfeledést a moderado lapok korainak hirdetik (hisz ok még a felebaráti szeretetet is lat számra mérik); ellenben az Eco del Comercio beszéli, hogy midőn a bünfeledési végzeményt a királynőnek aláírásul fölterjeszték, ez örömteljesen kiálta fel: „Istennek hála! megértették szívemet.“ Frias herceg még nem érkezett Madridba, e szerint a külügyi miniszterség még nincs betöltve. Ventura de la Vega, a királynő magán-titkára, Narvaez helyébe követül megy Párizsba. A moderado lapok szerint Mendizabal ur, az isméretes progressista főnök, nagy befolyást gyakorol a kormányra főleg a pénzügyekben. — A legújabb királyi végzemények nagy mozgást okoztak a népségben. Csoportonként vonultak a lakosok az utcákon felalá 's éltették Esparterot 's az alkotmányos királynőt. Izabella, midőn palotájából a Pardoba lovagolt, néptömegektől körülvéve, hangos éljenekkel üdvözlöt, 's örömteljesen látszék fogadni e nyilatkozatokat. Este a város különféle részei ki voltak világítva. — A király nagyon elvonultan él a Pardóban 's néhány nap óta testvéreit Madridban szokása ellenére nem látogatta meg.

Madridból sept. 6káról írják: a miniszterség még sincs kiegészítve. Alaix tábornok ide érkezett 's fővárosi főkapitánnyá neveztetett. Hallomás szerint az ország valamennyi főkapitánya ujan fog kinevezetni. Llorente, Pacheco Benavides lissaboni, római 's nápolyi követségeket nyerendnek. Az Espanyol tudni akarja, miképp Salamanca el van határozva gyökere pénzügyi rendszabályok hozatalára 's legközelebb a só 's dohány egyedáruságot akarja eltörölni (majd hihetetlen). — A moderado lapok tiltakozást akartak a palotakérdés vitatását tiltó kir. végzemény ellen benyújtani, de Narvaez tanácsára elálltak szándékjuktól. Hír szerint Montemolin gróf elsúlyedésre szólítja fel párthiveit,

minek következtében a fölkelők szerfölött levert kedélyűek.

Florencio Garcia Goyena tanácsos az ajánlott igazságminiszteri tárczát elfogadván, sept. 3kán tette le az esküt Izabella királynő kezébe. Frias herceget minden perczben várták; ha a külügyi tárczát el nem fogadja, Onist kínálják meg vele. Egy az új miniszterekről aláírt királyi rendelet valamennyi külföldön létező menekvőnek bünfeledést ajánl azon egyetlen föltét alatt, hogy a királynőnek 's országalkotványának hűséget esküdjének. Azoknak, kik don Carlos alatt szolgáltak, csak különös engedelmél fogva szabad Catalonia, Aragonia, Navarrában 's a baszk tartományokban lakni. Az indok-magyarázat egyszerűsmd politikai programja az új miniszterségnek. Vajjon Esparterot különösen vissza fogják é hini, még nem tudatik. Pacheco valószínűleg Romába megy követnek. Serano tábornok hallomás szerint az alabárdosok főnökének 's Ortega osztálytábornoknak fog nevezetni. Jose Felize Zaragoza fővárosi politikai főnöké mozdítottatott elő.

ANGLIA. A vasutakra eddigelő fordított tőkék 200 millió ft sterlingre számítottak 's az épülőben levő vasútyak évenként még 30 millió ftot kívánnak, hogy a kitűzött időben elkészülhessenek. (Két ezer millió pft! — nálunk ez iszonyu összegnek ugyan hanyad része kelt még el hasonló célra?)

Ardevrikiei tudósítások szerint az udvar miután még egy kirándulást szándékozik Invernessbe tenni, előbb semint határozva volt, készülni Angliába vissza. Oka a hirtelen beállott kemény időjárás volt, mely is a skót felvidéken sept. első napjaiban annyira megzordonult, hogy 2kán két angolt, kik gyalog kélutazást tőnek a regényes hegységbe, reggel megfagyva találtak, holott még előbbi este vidám kedvvel utazni látták őket.

Többen azok közül, kik b. Rothschild követté választásán részt vesznek, Evan kitűnő törvényészi ügyész nézetét kérték ki Rothschildnak parlamentbeni ülési joga fölött. Evan kedvezőleg nyilatkozott mellette 's kijelenté, miszerint a megszábott eskütétel semmi akadályul nem szolgálhat, miután Rothschild a zsidók szövetségi formája szerint tetheti le az esküt, kihagyva illető helyen a kihagyandókat. — A skót pairséget jövő parlamenti szak alatt képviselő tizenhat tag megválasztása sept. 8kán ment Edinburghban véghez. Kettőt kivéve többi a régi maradt. — Duncombe Tipperary ujan megválasztott gyökerecsi képviselője az adóskörtönében ül. Hitelezőji használták a parlamenti szünetidőt, mellyen kívül sérthetetlen a követ, 's elfogták Duncombe urat 20 évi adósságokért.

FRANCZIAORSZÁG. Sept. 7kén Aumale herceg Compiègnebe érkezett 's hosszasan érkezett Nemours hg. testvérel. Hallomás szerint Aumale már következő héten Algirba vala utazandó. A király 's királynő sept 20kaig vártattak Lombiegrebe. — A kormány jelentést kapott, miszerint Abdelkader Taza várost Marokkóban elfoglalá 's erős őrséget hagyva maga után, Fez felé nyomult. Taza féluton fekszik az algiri határszéltől Fez felé, 's mintegy 6—8 ezer lelket számlál. A hely fekvése meglehetősen erős, fél mór fél portugál bástyával körülvéve. Algir tartomány belseje egyébiránt tökéletes nyugalomnak örvend. A termés nagyon gazdagon ütött ki, mi a koronaiügyszí terheket nem csekély mértékben könnyítendi. — Perzia 's Franciaország közt állítólag barátság 's kereskedelmi szerződés kötött, melly szerint a két hatalom legkegyelmebb nemzeteként bánandik egymással. Aumale hercegnő szerencsésen lebetegült 's fiat szült, ki Guise herceg nevet viselend.

BELGIUM. Brüsszelben, sept. 2kán iszonygerjesztő

gyilkosság követtetett el bizonyos Evenepoel nevű kisaszszonyon, Merode gróf pénztárnoka nővérén 's annak mindkét szolgálóján. Mind a három holttestet kalapácsütésekkel fejkön agyonverve 's egészen ismérhetlenülit arczczal lelték 's 4kép a gyilkosokat még nem fődözték fel, de állítólag nyomukban voltak már.

DÁNIA. A dán király a gyarmati rabszolgák tökéletes fölmentését mondá ki. Az illető kir. leirat f. évi július 28káról kelt 's e nap óta született rabszolgagyermek mind szabadok. Az általános 's tökéletes felszabadítás nagy műve egyébiránt tizenkét év alatt végeztetik be.

OLASZORSZÁG. Az olasz népfajban általános zendülési mozgalmak mutatkoznak. Az egyházi statusok, Szicilia 's Nápoly több helyein már vagy tettelegesen nyugtalankodások vagy összeesküvésben tört ki a forrongás 's ennek célja ugy látszik azon jelszó, melyet a florencziek zászlójokra tüztek ki: „la lega italiana, l' independenza d' Italia, l' Italia unita (O l a s z s z ö v e t s é g „Olaszország függetlensége, egyesült Olaszország).“ Sziciliában névszerint komor, sötét szellem uralkodik, melly kevés jót sejt. Szintugy ostromolják a kir. bankot a betett pénzek kivétele végett. A cumiai főnök polgárórség felállítását javasolta a királynak Palermo számára. Messinában sept. 2kán zendülés ütven ki, a katonaságot 600 fegyveres támadá meg, kik azt végre kartástúzt közt a fellegváról kiűzték. A tábornok, ki a sergeket megtámadásra hitta fel, három lövéssel halálosan sebesített meg. Esti 7 óra felé mindazáltal már visszaállott a közösend; mintegy 40 halott 's sebesült főde a küzdéshelyet mind két oldalról. Reggionban más nap tört ki a zendülés, de a Nápolyból épen az előtti nap oda rendelt katonaság csakhamar elnyomá azt. Lucca hercegségben szinte bizonyos nagyhercegi rendszabályok következtében nyugtalankodni kezdvén a nép, többen elfogattak soraiból. Aug. 31én ez zajos lármával társinak szabadon bocsátását kérte. A hatóság katonaságot állított ki. De a város nem félénkült el; néptömegek vonultak a városon keresztül kiáltozva: „éljen IX. Pius“ 's alkotványt, polgárórséget 's az elfogottak kibocsátását kívánta. Végül a statustanáctól küldöttség ment a herceg mezei lakára, ki nemcsak sajtószabadságot, de polgárórség-felállítást ígérti 's az elfogottak szabadon bocsátását is megengedte. Örömittasan 's pálmagákkal kezeiben tért a küldöttséget oda kísérte nép a nagy hercegi városba vissza. A nagy téren Tedeumot énekeltek.

MINDKÉT SZICILIA. Nápolyból, aug. 31kéről írják, miszerint a Vezuv kitörései, melyek néhány nap előtt kezdődtek, folyvást tartanak, azonkülönbséggel, hogy a tüzfolyam árja megtört 's az égő tölecsér többé már nem jobb hanem baloldaltól mutatkozik a nézőnek. E közben az időjárás, melly az ebnapok multával koronkinti esőre változott, majd vidám eget, majd futó esőt hozott, mellynek bő hullása legalább az éjek hőségét némileg mérséklé.

TÖRÖKORSZÁG. A török stathis hivatás aug. 26káról hivatalos rovatában egy cikket foglal, mellyben köztudomásúvá tétetik, miszerint a porta az olly gyakran kívánt elégtételt Mussurus követért most önhatalmulag akarja megszerezni. — Az Ochrida mellett táborozott nagyuri sergek hallomás szerint felszedvén sátraikat, Elbassan felé vették indulójukat, erre azonban csakhamar Beras ellen nyomultak. Oka ennek az volt, hogy a berasi lázadók a szultániakkal összeütközvén, Jussuf bey, a berasi kormányzó testvére amazok kezébe került. Janinából érkező kereskedő levelek jelentik, hogy Beras környékét a zendülő albánfőnökök Rappocall's Pestinesli Saban aga megszállva tartják.

76ik szám.

É R T E S Í T Ő.

1847.

Gőzösök járása 1847. september hónapban:

Pestről Bécsbe, Pozsonyba 's Győrbe sept. 9kétől kezdve naponként reggeli 6 órakor.

A Győrbe utazók Gyönyötől külön gőzöson szállítatnak Győrbe.

Zimonyba, naponként, keddet kivéve, 's pedig: hétfőn 's pénteken lefelé Tittelen, fölfelé Eszéken át, csütörtök 's szombaton lefelé Eszéken 's fölfelé Tittelen át.

Drenkovára szerdán 's vasárnap.

Elindulási óra reggeli 5.

Őszszeköttetési napok Konstantinápolylyal- 's Odeszszával:

Vasárnap, sept. 12 's 26kán az oláh részen Konstantinápoly- 's Odeszszával.

Vasárnap, sept. 19kén a török részen Konstantinápolylyal.

Kéretik a t. cz. közönség utipoggyásának legfeljebb esti 8 óráig, az elindulás előtt a hivatalban átadására, miután reggel a gőzös elindulásakor hozott holmi csak a következő gőzössel szállítatik el, az induló hajóra egyenes behozás pedig nem engedtetetik meg.

Pesten, septemb. 4én 1847.

Gőzhajósági hivatal. 3—4

† F u k e r e s k e d é s h a s z o n b é r l e t e.

T. ns. Fejérmegyében keblezett 's Budán alul 5 órányi távoiságra, Dunaparton fekvő Adony m. városban az uradalom térképén 28dik számmal jegyzett miudóssze 3916 □ ölet magában foglaló, felső falerakó 's kereskedő hely, mintszinte a Dunaparton levő 's a térképen 91dik számmal jegyzett, összesen 700 □ ölből álló alsó falerakó 's kereskedő hely, 's minden az itt körülirt helyeken találtató m. urasági épületekkel, lakházakkal, magtárakkal, felszerekkel, kert 's ndvar kerítésével, egy 6 hold öszi, 2 hold tavaszi, 2 hold kukoricza föld használatával 18. 8dik sz. György naptól kezdve 3 vagy ha ugy tetszenék, 6 egymást követő esztendőre, kőzárverés utján a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni. Az árverés f. eszt. nov. 15ő napján fog az adonyi tisztartói hivatalban végrehajtani, a szerződési pontok ugyanott eleve megtekinthetők — A bérleti szándéklók szokott bánatpénzzel megjelenni ezzel hivatalosak. 3—3

Tettes ns Somogy vármegye szolgáló ruházatok számára kívántató posztó, béllés 's gomb mennyiség szokott minta szerint u. m. vörös 56³/₄, világos zöld 123 rőf, sötét szürke 61³/₄ rőf, buza-virágszínű 413¹/₂ rőf — tobákszíni 348 rőf — béllésnek vaszony 1305 rőf. Ugy irószereknek nevezetesen 25 rizma posta-papírost — 109 cancellaria regest — 21 rizma concept — 1 rizma pakoló, 65 font spanyol viasz — 10 kötet finom fekete irón — 25 rőf viaszos vaszon szállítása jövő october hónap 1jére Kaposvártól áresőkentés utján határozatott, melly is közhírre tétetvén vállalkozók 300p. ft. bánatpénzzel ellátva meghivatnak. 3—3

Dunavizállás: sept. 16án: 8 0 0 " az 0 fölött.